

VILJANDIMAA NOORTE OMALOOMING

MEIE MÕTTED 2013-2015

Koostas ja kujundas: Veronika Raudsepp Linnupuu
Kaaneillustratsioon: Keily Tammaru
Fotod: Viljandi Linnaraamatukogu

Täname toetajaid:
Eesti Kultuurkapitali Viljandimaa ekspertgrupp
Viljandimaa Omavalitsuste Liit / Haridus- ja Teadusministeerium

Kogumikus Viljandi Linnaraamatukogu korraldatud noorte oma-
loominguvõistluse auhinnatud tööd aastaist 2013-2015

Viljandis, 2016

SAATEKS

Mis on see luuletaja luule?

See on: kui mõtled elule
ja millelegi muule.

Jüri Üdi

See, mis mind noores eas kirjutama ajendas, polnud tahe saada luuletajaks või kirjanikuks. Eelkõige oli oluline protsess, mõista oma mõtteid ning õppida nendest lahti laskma. Selline analüüs on inimloomusele väga oluline. Mõtete lahtikirjutamine võib viia sügavamale mõistmisele. See vastab sisemistele küsimustele, aitab mõtestada elu ja ka midagi muud.

2009. aastal osaledes enda esimesel omaloominguvõistlusel, polnud mul aimugi, mida kirjutamine minuga tegelikult teeb. See oli pelgalt ajaviide, mis hakkas pikapeale pakkuma sisemist rahu. Ning sellest rahust kasvas soov teiste arvamuse järele. Eks see ole ka üks põhjustest, miks kümned noored igal aastal võistlusest osa võtavad. Sest arvamus kirjutaja loomingu kohta võib muuta kõike – anda julgust ja samas selle ka ära võtta. Saan öelda, et viljandimaa noorte oma-loominguvõistlus pani mind loominguks mõttes kasvama. Andis kaasa sõnad, mis hellas hinges siiani tallel on.

Kuid arvamusega kaasneb reaalsus – kirjandus on subjektiivne. Rõõm on tunnustust saada, kuid edasi viib järjepidevus, mida saab hoida ja kasvatada ainult kirjutaja ise. Harjutamine, üritamine, jätkamine.

Olen võistlusel osalenud viis aastat, neist kolm võistleja ja kaks hindajana. Ma pole seda võistlust kunagi iseenesestmõistetavalt võtnud. See on andnud mulle suuna edasilükkumiseks ja julguse suunata teisi kirjutajaid.

Aitäh toetuse ja usalduse eest,
Aleksandra A. T.

Ma kaheti tulen

ma kaheti tulen su juurde
kord vihma siis päikesena
ma paistan su peale

ma kaheti tulen su juurde
kord tuulena siis tulena
ma põletan su palgeid

ma kaheti tulen su juurde
kord valena siis tõena
ma hammustan su huulde

ma kaheti tulen su juurde
kord vihana siis armastusena
ma tulen et jääda su juurde

suvelõpu vihm
ujutab mälestused
kevade soojast

Väsinud värsid

Mu värsid on väsinud
kellelki teiselt röövitud
on keegi neid sasunud
nüüd otsast need vääritud
on poriga määritud

Lood lohedest ja huntidest

Lood ei tule ise meie juurde ja kui tulevad, pole neid lihtne taltsutada. Nad on nagu isepäised lohed, igatsedes siiski tükikest meie loovusest. Ma kuulan selle lohe kurblike laulu, igatsusest ilu nägevate silmade järele. Ta istub päris minu ligidal, aga ta ei tule mu kõrvale. Oma kristallselgetes silmades hoiab ta lugusid, kuid nagu ma sirutan tema poole käe, hüppab ta kartlikult kõrvale. Ta hinged on soe, lausa kõrvetavalt kuum. Ma ootan vaikselt, ootan, et ta ise tuleks. Aga ta istub ikka seal eenal ja ei tee minust välja. Vähemalt teeb ta näo, et mind pole olemas, langetab oma suure pea käppadele ja suleb oma silmad. Ta voldib oma suured nahkjad tiivad tekiks ja kerib saba ümber selle. Ma vaatan tema säravaid soomuseid. Hämaruse saabudes ei pimesta need enam. Ta ümisede tasa, see on seesama laul, mis kõneleb igatsusest ja mõistmisest. Ka mina uinun ja näen oma unenägudes lugusid. Soe päike äratab mu üles, lohe mu kõrvale vaatab mind. Lood tema silmades otsivad väljapääsu. Ta tuleb minu lähedale ja vaatab mulle sügavalt silma. Ta kivikõvana näiv nina tonksab mind õrnalt ja ma asetan käe ta koonule, see on ootamatult pehme. Ta suleb naudingus silmad ja istub mu kõrvale. Ta kurgust kostab laul, mis enam ei kõnele igatsusest. Ma räägin talle oma lugusid ja tema mulle enda omi. Nii saavad lood maailmas kokku ja koos sünnib midagi hoopis suuremat, hoopis paremat. Nii saab meie enda elust lugu.

Ma mõtlen jälle lugudest ja nende olemusest. Eile kohtasin sinikarva lohet, aga ka temal on oma elu ja toimetused. Ma jalutan üksi aasal kõrgete tammedega kaetud küngaste vahel. Ma vaatan ühe künga poole ja silman seal hunti. Ta karv on turris ja hambad paljastatud. Ma tean, et kui teen vale liigutuse, kargab ta mulle kõrri ja minu päevad on loetud. Ma suren nii nagu olen, rumala ja üksikuna. Ka tema on lugu, mille tahan taltsutada. Olen valmis võtma sellega vastutuse tema ja enda ees. Ta ei jäta urisemist, see kostab ta kurgust kui rütmiline laul. Mina ei liigu ja tema ei liigu ka. See on pilkude kahevõitlus. Öeldakse, et hundile ei tohi silma vaadata, aga mina vaatan. Vaatan tema hinge põhja, seal valitseb hirm tundmatu ees ja mul on tunne, nagu näeksin iseend. Me hinged on peaaegu samad. Justkui hulluses tõstan ta poole oma käe,

võpatuse saatel kargab ta eemale. Ma tõusen ja tõstan taas käe, jõuan selle vaevu eest tõmmata enne, kui lõuad laksatusega sulguvad. Tean, et see pole mäng, tean, et üks vale liigutus toob valu, aga kui ma ei proovigi, kuidas ma siis võita saan. Kuidas saan proovimata taltsutada selle olendi, kes on nii minu sarnane. Kui ma ei saa teda taltsutada, kes siis valitseb minu üle. Istun taas maha, hunt uriseb eemal ja ei lase mind silmist. Ma langetan lõua oma põlvele ja põimin käed ümber jalgade. Hakkan ümisesema, vaikselt kuid kindlalt. Meie hääled segunevad. Ta vaatab mind kui rumalat, mina vaatan teda kui tarka. Ma ei taha olla isand, ma ei taha tema üle valitseda. Ainus, mida tahan on temaga lugusid jagada. Jagada lugusid endast, oma mõtetest ja kuulda tema omi. Tema, kes on näinud ja tundnud teistsugust maailma, kuulda metsiku maa laule. Pisar voolab mu silmast, nuukse pääseb rinnust ja ma katan oma näo kätega. Ma nutan, sest ma mõistan nii hästi seda hirmu, mida ta tunneb. Seda hirmu, mis on osa minust, osa meist kõigist. Ta tuleb vaikselt ja tuleb kartlikult, kuid ta tuleb. Istub minu kõrvale ja kuulab laulu, mida ma laulan. Ma tõstan pilgu ja vaatan ta silmadesse, neis pole vale ega valskust, neis on ainult uudishimu. Ma ei siruta enam kätt, ei liigu ta poole. Ma lihtsalt vaatan teda ja vaikin. Tema vaatab mind ja vaikib samuti. Ta langetab koonu käppadele ja vaatab lojuvat päikest. Ma langetan lõua põlvedel ja teen sama. Nii me vaikime koos, aga ka vaikus on lugu, mida me paratamatult jagame. Tema, kes on metsikuse usku, ja mina, kes ma olen vaid inimene.

Täna on minuga mu lohe, ta peesitab eemal päikesepaistes. Aga hunt, kellega sõbraks sain, on kaugel eemal. Paistab, et talle lohe ei meeldi. Rivaalitsemine, aga lohe ei tee tast välja. Mu hunt istub nüüd kaugel künkjal ja silmitseb päikest. Mulle tundub nagu ta vihkraks seda, veidi veel vaadanud ta tõuseb ja läheb suure tamme varju. Lohe peesitab aga aasal, ajab oma suured sinised tiivad laiali ja tema silmades sillerdavad rõõmsad lood. Ta pole enam ammu nukker, nüüd ta laulab rõõmust ja õnnest. Aga hundi silmades näen ma ikka veel kurbust. Ta kardab mu loheta, nad ei sobi kokku. Ma kõnnin vaikselt hundi juurde ja tema jälgib mind. Ma ei tea, kas ta usaldab mind, aga enam ta ei tõrgu. Eelmisest kohtumisest saati oleme olnud koos, aga tema on alati eemal ja ei lase mul meievahelist lõhet ületada. Ma austan tema soovi ja ei suru end peale. Istun suure tamme varju. Lohe vaatab aastalt minu poole ja kutsub mind endaga mängima. Raputan pead ja viipan käega: „Mängi ise!“ Ta justkei noogutaks. Ma naeratan ja vaatan ta mängu. Ka hunt minu kõrvale

jälgib seda. Ta silmis on tibake uudishimu. Ma istun talle lähemale ja sirutan käe. Esimest korda ta ei tõrgu ja laseb end paitada. Siis ma mõistan, see ei ole rivaalitsemine, see on armukadedus. Ma puhken naerma ja hunt kohkub, kuid ei page. Ma naeratan ja lausun talle lahkeid sõnu. Nii me saame sõpradeks, tema, kes on metsiku usku, ja mina, kes ma ei karda metsikuid. Ka lohe tuleb meie juurde, hunt uriseb vaikselt, aga ma paitan teda ja ta rahuneb. Lohe justkuigi naeraks. Päike hakkab loojuma ja jahedus laskub alla aasale. Künkjal tamme varjus näen aasal udu tõusmas. Hunt tuleb mulle lähedale ja lohe sirutab oma suure sinise tiiva ning katab meid mõlemaid. Ma uinun teades, et minuga on lood, mis mind üial ei jäta. Mu ustavad sõbrad, mu teekaaslased.

Sügis on sadudega siin ja ka külma tuul puhub puudelt kollakaid lehti. Istun vana tamme all, tema särab veel rohelisena, oksad tõrude koorma all õrnalt lontis. Olen jälle üksinda, lohedel on tiivad, mis sügise saabudes nad minema kannavad. Huntidel on karjad, mis kutsuvad täiskuuöödel neid koju. Minul on ainult mina ise. Mu pere on kaugel tammiste küngaste taga, seal, kus taevast saab maaga üheks. Mu juured on sügaval maapinnas, nii sügavale aetud, et ammutavad lugusid kaugest ajast, küsides kivistunud dinosauruste luudelt teed. Minu tiivad on ainult luuletiivad ja ei kannu mu juurdunud keha. Mu kari ei kutsu mind koju, nad lasevad mul vabana käia oma rada. Ma tean, et lohe pöördub mu juurde tagasi ja ka hunt külastab vahel. Nemad on lood, mis on leidnud kodu sügaval mu südames. Tahaksin kohata uusi lugusid ja näha kaugelid maid. Pean oma juured kokku kerima ja dinosaurustele head aega ütleva. Sügis on kogumise aeg ja enne lund tuleb palju lugusid kirja panna, sest lumede aegu tulevad uued lood, uued ajad ja uued kohad, kus juuri alla ajada või luuletiibu sirutada. Tõusen oma tamme kaitsvast varjust ja sammun üle aasa, kus lohe on rohu lamandanud, astun mööda tammiste küngaste teravaid nõlvu ja vaatan sügise pillavalt halli taevast. veel ei saja, aga varsti tuleb vihm ja peksab puudelt kollaseid lehti. varsti on kõik tõrud okstelt pudenenud ja paljad harali okstega tüved kummitavad ilmsi. Künkad kaovad tasapisi ja tammede asemele tulevad teised puud, mets tiheneb üha ja ma tunnen rõskust kontides. Viimastest krüüpivatest kuuskedest mööda saades jõuan raba äärde. Mind tervitavad pohlade punased põsed ja peituvate jõhvikate särasilmad. veel ei saja, laukasuud ei aja üle. Seal eemal näen karu. Tema tugevat pruuni turja kummargil jõhvikate kohal. Ma olen leidnud uue loo. Ma sammun julgelt ta poole üminaga endast märku andes. Ta

pöörab kohkunult ümber, suust tilpnevad jõhvikate varred. Ta vaatab mind uurivalt ja hoiatab ühmatusega. Uue loo leidmine on mind pimestanud, ma ei karda ta tursket kogu, ta lõugu ja küünistega käppi. Ta näitab oma võimu ja ajab end kahele jalale püsti. Ta kõrgub kui torn sügise hallikas valguses erkse raba taustal. Peatun, sest tunnen aukartust. Ta laskub tagasi. Ju ta tajus, et minust pole ohtu. Taganen natuke ja toetan end vastu kividurad määndi. Karu jätkab jõhvikate söömist. Ma ei sega teda, tal on vaja talveks jõudu koguda. Ka minul on vaja koguda, aga lugusid. Ma püüan talle taas läheneda, temast peab saama üks lugu. Ta vaatab mulle silma ja tema silmis on tuluke, mis mind möödab ja paika paneb. Ta katkestab söömise ja tuleb mu juurde. Ma sirutan käe, kuid ei puutu teda. Tehes midagi, mis mõnel muul ajal võrduks kindla surmaga, ma kummardan talle ja pööran siis ümber. Vilksamis näen teda kaskede vahele kadumas. Ma tean, et sain loo, aga millise? Kuulen sahinat ja vaatan üles. Mu sinine lohe särab kui juvel ja laskub alla mu juurde. Sellepärast see karu siis pageski. Paitan oma lohe pehmet nina, ta tonksab mu kätt. Lood on alati minuga ja kui vaja, nad kaitsevad mind mu oma rumaluse eest. Lähen koos lohega tagasi. Esimest korda lubab ta mind oma turjale. Koos tõuseme kõrgele õhku. Külma tuul tabab mind kui nui. Hing kinni vaatan alla, maailm mu all on imeilus, nii kirju, nii imeline. Paistab, et see sügis tuleb teisiti. Lüngeme üle tammiste küngaste ja laskume tuttavale aasale. Kõnnin tagasi suure tamme alla ja lohe tuleb minuga. Juba on videvik, esimesed tähed tõusevad. Täiskuu särab kirkana külmas öös, hallid pilved on täielikult kadunud. Kuid mida selgem, seda külmem on öö. Olen lohe sooja külje all peidus, tema saba ümber minu keeratud. Lohed on palju pehmemad ja soojemad kui algul arvasin. Enne uinumist kuulen kauget ulgu, see on nagu tervitus ja head und soovimine koos. Uinun rahus ja ilma hirmuta hommiku ees.

Vaikus

Vaikusest saab röögatus hämarikus,
mis ksisub soolikad seest.
Vaikusest saab pead maharaiuv kirves,
vaikusest saab igavik
surma veritseval äärel.
Vaikusest saab kõis,
mis eluga sind seob.
Vaikusest saab sõber,
seni kuni temaga jääd.

Laululinnu kirevas sules
õhtu saab värvides otsa
torgand on katki nüüd taeva
paar mustjat kuuseoksa

tuhanded tähed, mis surnud enne meie aega
nende sära püsib veel aastasadu ere
tuhanded pisarad, mis valatud
on ammu kuivanud tilgatuks
mu ees on valla sada teed
ükski pole õige, ükski pole vale
kuu sosistab mu kõrva
tema naer on nii magus
mu laugele pudeneb tähtede tuhka
virmalised kilkevad
pilvi kui looritud pruute
jooksutab peinst tuul
mu ees on valla tuhat teed
ükski pole õige, ükski pole vale
vilkudes hähtub täht.

Kingitud tiivad

Kui sa kingisid mulle tiivad,
kas teadsid sa,
et ei lenda ma minema.
Kui sa kingisid mulle tiivad,
kas teadsid siis,
et ma kardan kohutavalt kukkuda.
Kui sa kingisid mulle tiivad,
kas mõtlesid,
et nii ma võiks kord hukkuda.
Kui kingisid mul tiivad,
kas teadsid toona,
et sinu juurde jään.
Kui kingisid mul tiivad,
ei teadnud sa mu südant.
Kuis saan ma lennata,
kui sinu külge olen
hingepõhjast köidetud.

Kord valgena
pehmena kui uní
sinítaevas triivunud pilve
kiskus põhjatuul
hoíatust andmata kiududeks
nüüd õhtueelses vaikuses
ta metsa kohal uinub
ise nägemata kuis
langeva päikesega ühes
musttuhat tooni ta värvub
ja nõnda tasa ta seal
kõrgel õhtutaevas
saab kuule saatjaks
kord katab
kord varjab
tume kui vari
hele kui elu

Märtsiöös

Kuu taevavõlvil naerab mu nukrat meelt
ja tuul puudes kõhístab kaasa.
Hilise teekäijana ekslen veel
märtsiöö kõledas kuués.
Metsade kaja ja sammal mu jalgade all
lüga pehmed, et olla tõsi.

Víirastus

víirastus kui varju eest
on läbi imbund silmaveest
víirastus kui tormitärin
hingest läbilõikav värin

víirastus kui kaugel víibe
leheserval vaikiv víide
víirastus kui teine mina
katteks ainult pime iha

víirastus kui peegelpilt
ríppu vajund vana sílt
víirastus kui kaugel kaja
rannal seisev üksik maja

vístísti on aeg nüüd
míl kõlab ta kare hüüd
ma võtan tal kinní käést
saab osa ta minu väést

ja me astume kahekesi
kuní sulame üheks

Surematu

Veel ma ei karda,
aga värin südames lubab tormi.

Kuhu on minna,
kui tuuled kannul
jooksevad kui hundid.
Armastus ei anna varju
meeleheite eest.

Sulaksin su kätes,
aga jäätununa
seisan keske igavikku,
vaid silmad veel näevad,
kuis kõik kaob.

Üksindus
surematu veritsevais kätes
ei anna armu.

Ma teadsin,
mis ootas ees,
kuid õnn sulges silmad.

Ma ei kartnud siis.

Nüüd kuuldes su viimaseid hingetõmbeid

ja teades,
et ei saa sulle järgneda,
sulen ukse armastusele.

Ma nutan, kui lähed.

Sa ütled nii tasa,

mäleta mind,
kui olen läinud.

Sihvakate mändide okasteta varjus
ma kõndisin jõekalda häältel
nina mündilõhnaga harjus
ja kõrjas kriipis säärtes

valgus lõikas silmapiiri
meeles mõlkus armastus
pistrik luhal jahtis hiiri
meeles mõlkus armastus

männimetsa salapaiku
läbinisti tundis meel
tüvelt sala voolas vaiku
siis kuí vaikis inimkeel

sinítaevas kirkalt säras
meeles mõlkus armastus
luht eluühast kílitas
meeles mõlkus armastus

õhtuhämara varjudemängus
ma naasin sealt imepaigast
ninas jõemündi vängus
sai mälestus sest seigast

Tankad

tuul toonud koju
tükikese kauget und
mís oma elu
hakekab mínus elama
andmata enam rahu

ududest aetud
suveöö heinäpöllul
kuu pilgu all ma
tallun oma unistust
hirmust tolmuks jalge all

sõna kui nuppu
elu mängulauale
liikuma panen
kartes kaotada sidet
muutliku saatusega

uduga kaetud
hallikal heinäpöllul
uduniitidest
ketran elulõnga ma
mängus sõnale saatjaks

Häikud

hallis kevades
eksten kui kirju liblik
lúig vara üleval

naeratab päike
kui limpsab huuli tuule
mänglev ülike

tuhm kaja kõrvus
lúiga selge taevavõlv
kõnnin üksinda

sõi kuu päikese
kuid ma ei näinud seda
pilved olid ees

mu sõrmi limpsas
külm põhjatuul tänaval
kui hähtus kevad

lõksus enda sees
ei näe maailma eemal
suureks kasvamas

olematu ilm
muutumises keerleb vaid
kaotsis unelmaid

keegi nuttis siin
jättis pisarad endast
mullale maha

Tänavakerantside armastus

Kas te teate seda tunnet, kus sa oled just välja astunud kuumast dušist, keeranud pehme puuvillase saunalina endale ümber ning sammunud enesekindlalt ja rõõmutundega kõõki oma kuumast auravat kohvi jooma. Kui järsku võtab teie kallim, inimene, keda te maailmas kõige rohkem armastate, kellega te soovite kunagi oma pere rajada, saada lapsi jalgpallimeeskonnana jagu, teie piha ümbert kinni, surub oma soojad huuled vastu teie niisket, kookose dušigeeli järgi lõhnavat pöske ning sosistab teile õrnalt kõrva sõnad: „Ma armastan sind!“

Mina ei tea seda tunnet. Täpsemini, ma ei mäleta isegi seda tunnet, mis tuleb siis, kui sa oled kuumast dušist all või kuivatad ennast puuvillase saunalinaga. Kuidas ma võiksinagi teada seda, kui ma ise elan külmal kõledal tänaval pappkastide ning enda kogutud kraamiga. Ma pole inimene, kes on maha joonud enda tuleviku. Ausalt öeldes jõin ma viimati siis, kui käisin ülikoolis. Kuid seegi oli ühekordne. Vajadus katsetada midagi uut, mida mu vanemad olid mulle kategooriliselt ära keelanud. vahel on ju tore, isegi erutav, astuda üle reeglitest, mis sulle seatud on. See süstib sinusse adrenaliini, mis tuletab meelde, et oled elus.

Miks ma olen tänaval kui ma pole alkohoolik ega narkomaan? See on lihtne. Selleks on vaid üks sõna- küsimused. Maailmas on nii palju asju, mida me ei mõista.

Peale ülikooli lõpetamist otsustasin võtta aasta vabaks. Ma kohtasin neidu, kes võlus mind kõigega, mis tal oli. Ma olin kaelanü armunud. Ma ihaldasin teda. Ma vajasin tunda tema lõhna iga päev, näha tema ilu ning kuulda tema pehmet häält. Mul oli eesmärk ajada teda naerma, muuta ta elu võimalikult õnnelikuks. Ma ohverdasin kõik ta jaoks - oma tuleviku, raha, pere. Ma janunesin tema lähedust. Lõpuks ta oli kõik, mis mul oli. Kuid temal see-eest oli kõik alles. Tema ei ohverdanud midagi. Ma ei tundnud viha selle pärast. Ei. Ma armastas in teda liiga palju.

Kuid ühel päeval see täiuslik muinasjutt meist kahest, lugu meist kui armunud noorikutest, lõppes. Ta pettis mind teise mehega. Mehega, kellel

oli rohkem pakkuda kui minul. Ta oli täiuslikum kui mina. Ja seda minu armastatu taga ajas - täiuslikekust. Eks igaüks meist ajab seda mingil määral taga, kas perekonna, töökoha, hariduse või välimuse arvelt.

Ma olin hävitatud. Kõik, mis olin temasse investeerinud, kõik mu armastus, see oli läinud. Ma ei suutnud uskuda, et keegi nii kallid võib mulle haiget teha. Mu elu oli korraga peapeal. Ma olin kukkunud oma täiuslikekust maailmast, mis oli pehmetes pilvedes, kohutavasse reaalsusse maa peal. Kõik ei lähe alati nii nagu meie tahame. Me võime unistada, kuid see ei pruugi täituda.

Keegi ei mõistnud minu valu tollel ajal. Ma ei suutnud viibida inimeste lähedal, kes arvasid, et nad teavad, mida ma tunnen. Iga inimene on erinev. Iga inimesele mõjuvad asjad teisiti. Ma ei olnud varem kohanud ühtegi inimest, kes suudaks mõista, mida tähendab kaotus. Sellel määral, mida mina kogesin.

Ma põgenesin kodust, kuna mind mõisteti hukka, et ma olin üritanud pakkuda sellele kaunitarile parimat elu, kaotades ise oma korteri, raha ning uhkuse. üksinduses viibides mõistsin, kuidas inimese pilgust, kõnest, kehahoiakust, on võimalik nende hukkamõistu välja lugeda. Ma kaotasin oma sõbrad, nad arvasid, et ma olin hoolimatu enda suhtes. Keegi ei jäänud minule toeks. Keegi ei hoolinud tõsiselt. Mingil hetkel ma mõistsin, et olen täiesti üks - olen kogu aeg olnud. Ma mõistsin, et olin terve elu kogunud enda ümber inimesi, kes minust ei hooli ning on minule olemas vaid siis, kui nad ise soovivad midagi.

Ma põgenesin teise linna, võtsin kaasa vaid soojad riided ning söögiraha. Peale pikka sihitut vihma ekslemist võõraste tänavate vahel, suundusin majade vahele. Leidsin sealt trepiäluse ava ning pugesin sisse. Sellest sai minu elukoht.

Jälgides inimesi päeval ning välja hiilides vaid öösel, et süüa osta lähedal olevast Statoilist, mõistsin, et kõik inimesed maailmas on eksinud. Kas nad on eksinud oma unistustesse või eksinud teel otsides oma unistusi. Nad otsivad lõpmatult oma eluteelt raha, võimu, uhkust, enesekindlust, rõõmu, õnne, jõudu, jm.

Ma kohtasin ööhämaratel tänavatel inimesi, kelle elu oli rappa jooksnud. Nad rääkisid mulle oma loo. Kord otsisid inimesed alkoholist rõõmu ning

head olemist, kord üritasid uputada oma muresid ning leida rahulolu. Narkomaanid üritasid luua uimastitega teist maailma, et kaduda reaalsusest ning kõige selle pasa seest, mis nad endale olid kokku keeranud. Nad üritasid iseteha oma elu ilusaks. Kuni neil tervist jätkus. Kuni nende külmad kehad viiakse morgi.

Kuid kõige rohkem otsivad nad armastust. Tunnet, et nad pole ükski. Teadmist, et keegi on alati nende kõrval kui midagi halvasti läheb. Et alati on keegi, kes lohutab, pühib su pisara ning hoiab sind oma embuses. Kes kaitses sind. Kes andestab sulle sinu vead ning kellega koos sa saad minna läbi elu. Keegi, kelle peale võid loota. Kellesse võid uskuda. Keegi, kes sind armastab.

Ma taipasin, et minu küsimus, mille tõttu ma pagesin, oli miski, mida ma ei mõistnud. Mis on tõeline armastus? Ma ei suutnud seda välja mõelda. Kõik, kellelt seda küsisin, vastasid, et nad pole sellele mõelnud. See oli nii enesestmõistetav, et inimese ellu kuulub armastus koos kõikide teiste tunnetega: kurbus, rõõm, kaotusvalu jne.

Pärast mitut aastat otsimist, leidsin ma inimese, kes näitas ning seletas lahti, mida tähendab armastus. Ta oli vana naine, arvatavasti oma parimates 70-aastates. Tema hõbehallid juuksed meenutasid mulle tumedate pilvede taha jäänud päikest ning tema sinised silmad tuletasid mulle meelde suvist silledavat merd. Tema läheduses tundsin end teisiti. Tundsin, et minust hoolitakse. Ja seda ta tegi - ta hoolis inimestest. Ta käis õhtuti oma suure nahast õlakotiga ringi ning jagas inimestele, kes pesitsesid tänavatel, koduseid võileibu.

Kui ma esimest korda temaga kohtusin, küsisin temalt, miks ta meid aitab. Teised inimesed mõistavad meid hukka ainult üksi meie nägemisest. Nad põlastavad meid, inimesi, kes viivad ühiskonna koos nendega alla. Me oleme tänavakerantsid. Ta naeratas mulle kurvalt ning ütles mulle sõnad, mida ma kunagi ei unusta. „Tänapäeva inimesed ei tea, kuidas elada. Need inimesed ei tunne tõelist armastust. Nad ei tea, mida tähendab armastus. Nad käivad selle sõnaga iga päev liiga kergekäeliselt ümber. Armastus on võimas tunne. Paljudele valesti mõistetakse. Noored loobivad seda süüa-sinna, et saada kedagi voodisse. Mehed ütlevad seda enda naisele enne abielulahutuse nõudmist. Armastus on ülem kõigest... Armastus on pikameelne, armastus on täis heldust, ta ei ole kade, armastus ei suurustle, ta ei ole iseennast täis, ta ei ole viisakuseta, ta ei

otsi omakasu, ta ei ärritu, ta ei pea meeles paha, ta ei röömutse ülekohtust, aga ta röömutseb ühes tõega, tema vabandab kõik, usub kõik, loodab kõik, sallib kõik! Armastus ei hävi ilmaski! Inimesel ei ole õigust mõista teist endasarnast hukka. Kõik on samast mullast võetud ning samast savist voolitud. Neile on sama Jumal puhunud hinge sisse. Ükski inimene pole teisest ülem. Olgu tal raha ükskõik kui palju. Et elada elu, mis on väärt elamist, peame me üksteist aitama. Toetama. Armastama.“

Selsamal õhtul sõime me proua ning teiste kodututega koos imehäid võileibu. üks selline väike žest muutis meie südamed. Me nägime inimest, kes tõesti armastas. Me uinusime naeratus näol ning ärkasime hirmuga. Meid äratas tugev pauk. Kõik jooksid kokku tänavale, kus lebas elutu naise keha. Naise, kes oli meid paar tundi varem toitnud ning meie muresid kuulanud. Nähes tema halle verega määrdunud juukseid, elutuid silmi, lötva keha, mõistsime, et meile on antud vaid üks kord elada.

Me nutsime. Politsei jõudes oli laiba ümber kogunenud kari kodutuid, kes nutsid nagu väikesed beebid. Kes nüüd nende eest hoolitseb? Kes aitab neid? Kes kuulab neid? Kes armastab neid?

Sellest päevast ei möödunud kuudki, kui ma olin proua töö üle võtnud. Mina olin kodutute jaoks keegi, keda nad tunnevad, usaldavad. Mina toitsin neid nüüd. Toetasin neid. Mina julgustasin paljusid minema tööd otsima ning pooltel meist on nüüd pere. Nad käivad meid külastamas. Ma mõistsin, et soe dušš, puuvillane saunalina, kallim - need kõik on täiesti tühised juhul kui sinu elus pole tõelist armastust. Sa ei ole tundnud elu kui sa pole mõistnud, mida tõsiselt tähendab armastus. Sa ei suuda ette kujutada, millist rõõmu ja rahulolu pakub sulle see, kui sa saad kedagi tingimusteta ning vastutasu ootamata aidata. Kui sa saad kellegi elu järjele seada. Neid toetada.

Me arutlesime tükk aega, miks me ei kuulnud meie aitajat karjumas enne pussipauku. Me ei osanud sellele vastata, kuid nüüd ma tean. Kui sa oled elanud elu õigesti, aidates teisi, tõsiselt ELADES, siis sa ei karda surma, sul pole midagi kahetseda. Sa lähed enda väikesesse paradüüsi. Ja sa võid rahuliku südamega tõmmata kopsudesse oma viimase hingetõmbe, teades, et sa oled muutnud kellegi südant. Ning seal külmas maailmas on keegi, keda sinu töö puudutas ning kes teeb seda edasi.

Sa tunned vabadust. Rahumeelt. Armastust.

NORA RAIMO

III Luulepreemia 2013

Ilusad tüdrukud
kalpsavad ringi
seljad-jalad paljad,
mina tammun
raskes mantlis
ja ei saanudki põiepõletikku,
kuigi tahtsin!

Kentsakas kollane kolmapäev

Elas kord kelmiks ämblik nimega Jasper van Zuuk.

Jasperi vastupandamatuks kireks oli tuvide lõbustuspargi korstnakorterit tagahoovis edevate kosmosekasside kasvatamine.

Kahjuks polnud aga viimaste aastate jooksul Jasperi kosmilised kosmosekiisud enam kellelegi huvi pakkunud. Seda seetõttu, et uue lõbustuspargi direktori härra vigur-varblase innovaatilised vile peale reageerivad hambaharjad paistsid lõbustuspargi küllastajatele hoopis külmemaid külmavärinaid tekitavat. Jasper oli sellest väga löödud!

Põneval kombel eksis aga ühel kollasel kolmapäeval Jasperi tagahoovi ära kentsaka kuldse kasukaga neljajalgne tegelane.

"Ae..ae, kas keegi kuuleb mind?" hõikas eksinud neljajalgne.

"Jummel-juulii!" kiljatas Jasper suurest imestusest: "Kes see küll olla võiks?" mõtiskles ta endamisi ja ronis vaevaliselt oma seitsmel jalal binokkel kaelas korstna tippu olukorda uurima.

"Ahoi, teie seal, kus te enda arvates õige kükitate, kas te ei näe, kuidas teie vasema tagajala uhke kontsa all üks arglik kosmosekassike hirmust hinge kinni hoiab?" pahandas Jasper.

"Oh taevake, tuhat vabandust! Sellise sirge pika ninaga on raske seljataha, rääkimata siis tagajala kontsa alla zoomida!" vastas kringlikes kangestunud eksinu.

"Heakene küll," vaibus Jasper, "pole lugu kuni teil siin ringi luusimiseks hea põhjendus leidub."

"Oi muidugi-muidugi, lubage end tutvustada: mina olen kontsaklõbistaja härra Rõstitud Rebane ja olen õigupoolest eksinud. Vaadake, nimelt olin just tagasiteel avakosmosest, kui minu Tujukas

Taksojaanalind ühe sule stressist tulenevalt kaotas ning seetõttu hingepõhjana solvununa mu lihtsalt keset kosmost seljast maha viskas! Puhas juhus, et Maa külgetõmbejõud mind teie rõdule lennutas!" selgitas pikast lennust raputada saanud rebane.

Hetk äsjakuuldut seedides ning pilguga rebast ninast sabani mõttes leebus ämblik: "Soh, teada värk! Käisin mina ükskord linnaliini seebimulliga elektriposti lähistel hõljumas, kui ühtäkki üks mu siledatest sihvakatest jalgadest mullisisesena külge kinni kleepus ja siis mulli plaksti katki torkas. Eks see jäsemekaotus võib ikka tuju ära rikkuda küll! Aga rääkige õige, härra Rebane, mis teid üldse sinna avakosmosesse rändama viis?"

"Oh õige kull!," asus Rebane õhinal selgitama. "Nimelt olen mina lõbus leiutaja ja minu uusimaks leiutiseks on peenikesed peekonipulgakommid, kuid kuna minu tooted siinmail kellelegi huvi ei paistnud pakuvad, siis mõtlesin hoopis avakosmosesse õnne minna proovima."

"Või nii.. Aga kuulge härra Rebane, mis te arvate kui äkki prooviks õige koos meie mõlema probleemidele lahendused leida?" pakkus viimaks sõbrunenud Jasper ja tõi pikemalt viivitamata korstna tagant välja uhke teeserviisi. Seda lillade lillekestega teeserviisi kasutas Jasper ainult erijuhtumitel nagu näiteks äriplaanide viimistlemisel või kosmosekiisude sünnipäevapidudel.

"Tähendab, lubage mul selgitada," jätkas Jasper: "nimelt olen mina juba mõnda aega oma tähelepanust toituvate kosmosekassidega hädas olnud. Nemad mitte ei taha tavakasside toiduga leppida! Küll aga usun, et katuste peal peekonipulgakommidega ringi kepsutamine tekitaks nii mõneski lõbustuspargi külastajas huvi."

"Hmmm... kas tõesti?" mõtiskles kaval rebane kulmu kratsides ja meelitatult kullerkuputeed limpsates. "Braavo, täiesti suurepärase idee!" teatas härra Rebane suurest õnnest, "Sellisel moel märgataks nii teie kauneid kosmosekasse kui ka minu toredaid peekonipulgakomme ja me mõlemad leiaksime taas hingerahuh!"

"Täpselt nii, olete asjale noolevisketäpsusega pihta saanud!" kilkas seitsmejalgne üles-alla hüpates ja teetassi loksutades.

Nüüsiis ei läinudki mööda kaua, kunni Jasper van Zuuki kentsakad kosmosekassid uhkelt sabad püsti löid, end laiskade hüpetega katusele vinnasid ja nendel näideldud häbelikkusega härra Röstitud Rebase peekonipulgakomme kõlgutades suurejooneliselt ringi tippima asusid.

Ja oh imet! Asjaosalistele eneselegi märkamatuks olid päeva lõpuks kõik peekonipulgakommid müüdnud ning kosmosekassid beebipehmeks paitatud. Kuuldavasti leidsid sellest päevast edasi omavahel rahu ka Jasper van Zuuk ja löbustuspargi direktor Vigur-Varblane, kes võrdselt üksteise toodetes märgatavat huvi ilmutama hakkasid.

Tänase päevani elavad kõik eelnimetatud tegelased ühtses harmoonias koos. Härra Röstitud Rebanegi otsustas oma kosmoserännakutele punkti panna ning Jasperi naaberkorstnasse pesa ehitada.

Ent ärgem unustagem meie Tujukat Taksojaanalindu, tänu kellele kogu jutustatud lugu üldse võimalikuks osutus. Nagu tuvilöbustuspargi elanikele ikka kombeks igal võimalusel pidustusi pidada, kutsutigi peagi nüüdseks kõigile tuntud jaanalind Maale tänutseremooniale. Tänutäheks ömmeldi talle tema teenete eest külge tohutusuurja värviline sulg, mille üle jaanalind väga rõõmustas.

Üheskoos jõuti ka sõbralikule järeldusele, et mõnikord võivad ka esialgu lootusetuna ja luhtaläinud olukorrad ning plaanid hiljem mõnel muul moel hoopis kasulikuks osutada. Jasper van Zuuk ja härra Röstitud Rebane on viimaste andmete kohaselt siiani naabrid ning töötavad hetkel üheskoos teetassi taga arutades juba uute moodsate leiutiste kallal.

Time to talk

SCENE 1

A green field in the middle of a large city. High grey buildings 500 metres away across the road, with a red arrow on the sign pointing 'Entrance this way'. Sound of a busy road nearby and birds singing.

LULU, 26, standing in the middle of the park and staring into distance, towards the grey buildings, smoking a cigarette. PETE, 66, sitting down on a brown wooden bench on the left, anxiously going through his pockets. 1P.M.

Lulu is sitting on the bench, smoking a cigarette, looking into distance. Pete comes on stage, walks up to the bench and sits down and starts mumbling to himself.

PETE. Where is it.. where the hell did I put them.. Every time, every single time I swear!

LULU notices, looks at Pete sitting next to him.

LULU. You alright there, mate?

PETE. What?

Pause

LULU. You lost something?

PETE. Hmm? What's it to you?

LULU. Wow, pleased to fucking meet ya too mate!

Turns back to staring, finishes her cigarette.

PETE. I'm, I'm sorry, you kow, just one of those days.

LULU. That's alright mate, don't worry about it.

Pause.

PETE. What are you staring at there?

Pauses, stops going through his pockets and looks up.

LULU. What do you care?

PETE. I'm just interested what makes a beautiful young lady like you come to this lonely park on her own and glue her eyes to what I like to think she'd have no idea of.

LULU. What makes ya think we're lookin' at the same place?

PETE. What makes you think I'm an old idiot?

LULU. I never said that.

PETE. Now you're lying.

LULU. Alright then! *(walks over to Pete, sits down.)* You've made your point. Why are you sittin' here on your own, questioning beautiful young women and starin' that way?

PETE. I'm not staring at anything. I'm just waiting for a friend, he's late. Why are you here?

LULU. Oh me.. I'm just.. you know just.. waiting for a.. myself. No, for a friend, for fuck sake none of your business!

PETE. Oh, I'm very sorry, by any means I didn't mean to upset you!

Pause.

LULU. You're right, I'm sorry. I overreacted.

PETE. Actually you're right. I was staring the same way. At least for a while until I moved down to this bench. I'm afraid I've left my glasses home. As I always bloody do when I need them!

LULU. Why don't ya move closer then?

PETE. Says a woman sitting next to me! *(Pause.)* I don't trust this place. Just look at them all going in, all smiley and glittering, bouncing around like young deers on a sunny afternoon. All hopeful and mouths full of untrustworthy shit they so passionately have learnt to repeat to everyone who sets their foot inside, living in belief that what they say is going to change things.

LULU. Askin' ya questions they always have the perfect answers for, smilin' even when they're not talking to anyone, to people who have clearly completely lost it a long time ago, abandoned their bodies and left their empty rolling eyes behind.

Pause.

PETE. I once experienced a spontaneous awakening session by a local lunatic who stood up on the table in the reception and started pointing his fingers at everyone, whispering things to himself and anyone who was close enough to listen. Everyone walked past smiling, I was smiling. It was bloody hilarious!

Look at each other smiling.

LULU. I got drugged by a nurse once. I got taken into a hospital where they made me wait for so long I started whippin' things around and completely losin' my shit when an elderly nurse rushed in and put me down on a chair.. and asked how I took my tea. 3 sugars followed by a chunk of some surprisingly strong medication that turned my world upside down. I had no idea until I started laughing at the blue walls and every time I made eyecontact with someone new.

Honk!

PETE. God dammit, kids these days! All bloody mental! Can't even have a civilized conversation without some twat shooting past on their shitty motorbike like they're alone in this world!

LULU. Oh come on ya grumpy cat, boys are just havin' a laugh. Surely in the earlier days you stamped your gas pedal as far down as it went and set off towards the sun more times you can remember.

PETE. No, not me!

Crosses his arms, looks away.

LULU. Anyway.. Any idea when your friend's comin'?

PETE. What are you suggesting here? When's your friend coming?

LULU. We've only sat here for 5 minutes...

LULU looks at her watch, revealing her wrist, PETE notices.

PETE. Hey what's that on your arm?

LULU. Hm? What do you mean? N-nothing! Just my cat being a little bitch!

PETE. What did you do to it? Your cat must be pretty damn mad at you!

LULU. Tried giving it a bath in it..

Pause.

PETE. I once had a cat like that. Used to give him a bath every now and then. Until I realised it was silly and unnatural of me. A cat can clean itself.

LULU. You jokin'? *(Pause.)* To be honest I'd never thought you had a cat, too..

PETE. Well, why not? I'm a human being just like you, trying to survive like everyone else.

LULU. How did ya manage to let go and never wash him again?

PETE. I seeked help. I asked my friends for advice and soon I was seeing a vet about it.

LULU. How did that go?

PETE. Haven't touched him ever since.

Pause.

LULU. So, you got plans with your mate then?

PETE. Well, y-y-yes! We're going to, going to go get some, some, get a pint when he gets here!

LULU. Yeah? That sounds nice, goin' anywhere special then?

PETE. Sure, just around the corner *(Points.)* there's this good old traditional English pub.

LULU. What's it called?

PETE. *(Angrily.)* You sure are nosy aren't you!

Pause.

LULU. Geez old timer, I live around that corner! The only place you can get beer around here is Sainsbury in it!

Pause.

PETE. Ah! Maybe I'm mixing up places then. *(Pause.)* Do you mind if I ask how old are you?

LULU. 28. You?

PETE. Not that it's any of your business but 66..

Pause.

LULU. Cool.. So, what do you think I should do?

PETE. About what?

Pause.

LULU. About my bitchy cat.

PETE. Oh.. *(Pause.)* Well, I think you should start being honest to yourself. There's nothing wrong with needing a little support. It took me a long time to understand that after my wife died 4 years ago.

LULU. Shit.. I'm sorry to hear that!

Pause.

PETE. Appreciate it... *(Pause.)* I remember this sunny afternoon in 1948 running down the street with my dog Max.

LULU: What breed?

PETE: *(looks at B, annoyed.)* Labrador.

PETE breathes in, looks into the distance.

PETE. Chasing butterflies, when suddenly I looked right and noticed the most beautiful strawberry blonde girl with cherry red cheeks watching me with a cheeky smile on her face. I would've bumped into a lamp post if my dog hadn't given me a warning bark. I was petrified. She gave me a quick shy glimpse and disappeared back to her house. I scratched my head *(Scratches his head.)* and suddenly felt horrible. More frightened I'd ever been in my entire life! I felt awkward, not knowing how to sit or step. I whistled to my dog and ran off.

Pause.

LULU. That's it? You just ran off?

PETE. *(Blamingly.)* I was 6!

LULU. Alright, chill! Wanna tell me what happened then?

PETE. Well, we ended up going to the same school. So after practising my lines in front of a mirror for the next 3 years I walked up to her one day and asked her out. Completely messed up at first, asked if she wanted to

buy my bike, but I'm guessing she got my point as I left with a kiss on the cheek and from then on she called me her prince Pete.

LULU. Is that your name?

PETE *nods.*

LULU. Safe, I'm Lulu.

PETE. Nice to meet you Lulu.

LULU. Likewise. *(Pause.)* So when's your mate comin'?

PETE. Well, looks like he probably ran off with yours..

BOTH look at each other, smiling.

PETE. Alright then Lulu, what's your story?

LULU. My story? I'm too young to have a story in it!

PETE. Come on, everyone's got a story!

LULU. Well, if you're really dying to know then I got my first kiss when I was 16.

PETE. No, I mean what made you leave the house today? Why is your cat such a bitch?

LULU. Oh, right. I'm, I'm not so sure I should tell ya. You know you're so, you're so old and I don't wanna give you a heart attack in it. It's nothin' like your story, it's just, it's just shit and sad and horrible.

Pause.

PETE. It's alright Lulu, I'm actually stronger than I look.

LULU. Okay then, if ya really insist. My parents divorced when I was about ten. *(Pause.)* It was the happiest day of my life! I did think it was my fault ya know. For a fucking long time. My mother sayin' I was a mistake and an unpleasant surprise didn't exactly help either.

I know now it wasn't my fault and it was them who were fucked, beating each other up, including me every time someone didn't follow the correct behaviour script. Telling me they'd give me away for adoption if I didn't tidy my room or do the dishes.

It was difficult at times. But by the time I was a teenager I had completely stopped giving a fuck about anythin', anyone and built a strong shell around myself.

It was later when I actually fell in love and tried to start a family when ghosts from my past ripped my head apart. When I couldn't love my partner enough cos I didn't love myself. When I couldn't get up from bed for months cos I couldn't see myself in the future.

It took me a while to realise it wasn't my fault, I wasn't faking it like some people would say. I didn't make up mysadness, it was my childhood

that did my head in. I wasn't seekin' attention. It wasn't somethin' I could control, just turn on and off whenever I wanted. It came in waves.

One day I would be fine, the next day I'd be rollin' on the floor, wanting to jump in front of the first car on the road.

Then I'd be happy like a puppy for half a year and then one day somethin' would trigger it off again and I would just lose it. Things like the patterns of empty bus seats would give me a panick attack so bad my hands n legs would go completely numb, paralysed.

Pause.

LULU. Told ya, nothing like your story!

Pause.

PETE. Lulu, you told me what you felt was right to tell. I just revealed you only a little bit of me, the better bit. I could have told you about the emptiness inside me when my wife died. About my scariest thoughts crawling up my back when I was feeling hopeless. But I chose not to because this is not who I am. I was not born into this world to be sad and lonely. I was born to live and cherish every beautiful moment that's been given to me. Sure, bad things have happened, but it's the good times I've decided to hold onto.

LULU. Ye well what if one doesn't have any good memories?

PETE. Well then I'd say that's a shame and it's not too late to change.

LULU stands up and faces PETE.

LULU. (*Sharply.*) Listen old man, you don't know what the fuck I've been through! I appreciate your wise words, but fucking hell I thought you were on the level! Stop sayin' all these worthless, pitiful things, it's not like I can think this way right now! I can't just let go of my past and I haven't had a wonderful life with a strawberry blonde wife!

LULU starts walking away as she finishes.

PETE. (*Raises his voice.*) Alright Lulu, just stop and listen! If you want to keep on being this miserable selfish bitch and cry about your messed up childhood for the next 10 years and ruin every chance of becoming a happy, successful human being, then go on and blame everything and everyone else for your sadness. Off you go you piece of misery!

LULU stops and looks back.

PETE. (*Voice calms down again.*) But know that things will stay the same. Things will not change for the better if you don't want them to. If you simply don't let them because you're too ignorant to understand that happiness starts from within. Bad things happen to everyone in life, it's just a matter of perspective how you decide to take it in and deal with it.

Pause.

LULU. Well, that's.. that's more like it Pete! Please don't try to convince me like a 5-year old again. You know it doesn't work. Not with me at least.

PETE. Or me, really.

LULU. See? We're not that different after all.

PETE. Come sit back down Lulu.

LULU sits back down, lights a cigarette.

LULU. Fancy a ciggy?

LULU holds up her cigarettes.

PETE. No thank you, that's one thing I never got into.

LULU. Good for ya.

Pause, LULU lights her cigarette, wipes little ash bits away from her knee.

PETE. Right young lady, what do you think?

LULU. Of what?

PETE. You know, of having a chat.

LULU. What, with them?

PETE. Well yes.

LULU burts out laughing.

LULU. Come on mate, I thought we've been through this!

PETE. So did I.

LULU. What's that mean?

PETE. I said you need to start being honest.

LULU. I am! Life's shit, deal with it!

PETE. Lulu, you won't get better unless you do something about it. As you said you're not doing this to yourself, it controls you. I know it's not who you really are.

LULU. (*Bitterly.*) So what, are ya sayin' they're just gonna take my panic attacks away like that? And get me new arms?

LULU exposes both of her cut wrists.

LULU. And give me a new brain on top of it all? You gotta be jokin' man.

PETE. I do joke a lot. I didn't for a while, mainly because of my cat, but you know we are not meant to be sad. Happiness lies within, it's no one else's problem but yours. I know you can overcome it, the question is whether you want to, whether you're brave enough to let go.

Pause.

LULU. What if I'm not?

PETE. Then I'll come with you.

LULU. Will you punch them for me if they start treatin' me like a 5-year old?

PETE. I'll do my best.

LULU. What do you mean you'll do your best?

PETE. Alright I'll punch them. What if it's a woman?

LULU. Then you pinch them.

PETE. You've got it all figured out, don't you?

LULU. You're the one makin' me go there.

PETE gets up from a bench and opens his palm for LULU to grab.

PETE. Time to talk?

LULU. Alright then you crazy old man.

LULU gets up and pats PETE on his shoulder. Both start walking to a distance.

LULU. Can't believe you're willing to punch them, thought I was the mad one here.

PETE. You're not really going to ask me to punch them, are you?

LULU. You're the one who talked me into this..

LULU and PETE are slowly walking away as the curtains go down, lights turn on.

THE END

„Ma pean minema vetsu.“

See on midagi, mida ma ütleksin sulle situatsioonis, kui ma tunnen end äärmiselt ebamugavalt. Situatsioonis, mil ma tõesti ei soovi sinuga astuda verbaalsesse vahekorda, kuna minu arvates on sõnavahetus üsnagi intiimne asi.

See tähendab kõike: teisele silma vaatamist, end natukene erutatuna tundmist, näha su hingeõhus õrnu ilast moodustunud piiskasid, mis nähtamatult minu poole triivivad.

Aga ma ei taha vahekorda mõnel põhjusel, ehk seetõttu, et näed nigel välja ning kardan neid ortomüksoviiruseid, mis minu enda järjekordseks ohvriks soovivad teha. Või siis ma eelistan sõnavahetuse mitte astuda, kuna ma kardan vägistamist. Ma ei soovi su sõnu ümber enda sõnade, mis tõmbavad nagu lindina kinni mu piha ning seovad kokku mu randmed, teibivad voodijalgade külge minu jalad... ma ei taha seda.

Teeseldes soovi mitte rääkida võin isegi pärast põie tühjendamist väljutada oma püksikutesse paar tilka sooja uriini, et olla kindel, et minust järjekordne sõnadega vägistamise ohver ei saa.

Ma ei vaja sõnu ning sinu tuntavat vägistamismõnu.

„Ma pean minema vetsu.“

Lahkusin linna südamest oma südame juurde

Mu linn on nagu kelneri käel üles tõstetud taldrik. Ma ei teadnud varem, sest kunagi ei lahkunud ma linna südamest, kui siis seisin väikese varbaga ikka ta südame äärel.

Linn hülgas mu ülemuse suu läbi. Ülemusele pidin andma toolid kontorilaua tagant ning korteri võtmed. Ma alati tundsin end elavat linna südames – või veel! – ma tundsin end selles kindlalt, turvaliselt ja hoituna. Ma ei teadnud, et ka südamed on südametud. Mul oli valus tõdeda, pisaraini valus, mul oli valus mõista, mul oli valus, valus tööle näkku vaadata, et linn hülgas mu, tegi mu orvuks, eluheidikuks, tänavakassiks! Olin üksik ja hüljatud! Kurnatud ja õnnetu... Nii tundsin ma. Linn hülgas mu.

Ma lahkusin linna südamest – tähendab, mind visati sealt välja. Kõndisin. Tänav muutus üha tühjemaks ning need üksikud, kes olid, olid vastutulijad. Mitte keegi ei seadnud samme linnast välja. Mitte keegi. Autosid veel oli. Neile olin ma kui võilill kraavipervel – ikka kihutati mööda ja mööda, üha kiiremini mööda. Varsti ei jäänud enam sõidukeidki. Ainult mina keset tühermaad, seltsiks vinguv tuul, nagu temal oleks raske, nagu temal oleks elu üle viriseda (elu tal õigupoolest polegi: aegade algusest on ta olnud ning eks püsib pärast Suurt Lõppu ka). Keset tühermaad? Nii ma seda nimetada ei saa. Mida ma siis nägin? Palju halle akendeta maju, mis kõik olid mulle selja pööranud, lõpmata hulgal poste ja harulisi traate, üksikuid vanaaja antenni ja moodsamaid digilaine taldrikuid ning lõputuid-lõputuid maantee-piirdeid, mis iga sammuga järel üha enam korrast ära olid ning lagunemagi kippusid. Ühe sõnaga: masendav oli, mida ma nägin. Ka mu ees hõljus rusutud hall pilv ja eks ma ise samuti ujusin selle sees.

Olin nõnda väsinud ja kurnatud, et heitsin esimese ettejuhtuva puu alla hinge tagasi tõmbama. Selge, et siis ei jaksanud ma enam sugugi mõelda, kust see puu sinna sai. Päikesesilutusest (!) ärganuna ma end

selle alt leidsin. Ringutasin mõnusalet ning pidin end peaaegu paremale käele toetama... Poolpaanikas kargasin eemale! Otse minu üheöö aseme kõrval haigutas sügavik. Selge, eks on aeg tagasi pöörduda ja vaadata, kuidas eluga edasi minna. Ringutasin veel korra, päikesest hõõguv energia tungis minusse sellise hooga, et mul oli suisa valus, aga see oli naudingut pakkuv valu. Vaatasin klaasistunud pilgul tõtt tulnud teega. Seal hulpis paks hall pilv, mis justkui suitses või haises silmnähtavalt. Mõtmed orad paistsid tolle tumeda supi sees risti-rästi vedelevat ja ähvardavat mingi tundmatu ohu eest. Samal ajal kuristiku kohal säras ere päike heleda sinise taeva sees, lendasid linnud ja kusagilt paiskas kord-korralt õhku magusat lõhna. Ei, sinna halli pilve ma tagasi minna ei tahtnud. Iialgi! Seega tuleb pea ees kuristikku hüpata...

Nõnda ma seisingi oma puu kõrvale (oma puu!). Vahtisin kuristiku kohal laiutavasse, mind lumma küttesse püüdnud sinitaevasse ning hingasin tema lõhna, iga söömuga ikka rohkem ja rohkem, ning valmistasin hüppeks. Aga ma ei tahtnud veel. Nii hea oli olla! Nii ilus oli sinine taevast, linnud, magus lõhn. Ma aina nautlesin, lootes igavesti nõnda seisma jääda. Julgen väita, et need olid mu elu kõige õnnelikumad minutid. Ausõna, tundsin kirjeldamatut õnnetunnet, olin kui hällitatud jumala enda kätel.

Õeldakse, et kõrgusekartja ei tohi alla vaadata. Ühel hetkel ma vaatasin alla, esimest korda, ei tea isegi, miks. Vahtisin silmad pärani, vaatasin ja vaatasin... ja vaatasin... ning sulgesin ammuli vajunud suu alles siis, kui tundsin, et pean suhuvalgunud sülje alla neelama. Uskumatu! All laiutasid erivärvilised põllukesed nagu lapitekil, nende vahel tumedad kuusemetsa lõiked. Kõverad teerajad vonklesid nende vahel, viisid ühe majakese juurest pikalt-pikalt teise juurde. Sealne maailm (see ei olnud ju maailm, ega?) näis nii avar, nõnda selge, süütu, avalikäsi kutsuv, samuti uudne ja põnev. Ma ei tea, kas see oli uudishimu, mis minust võitu sai, aga ma tundsin, et ma PEAN sinna alla saama, kõike lähedalt nägema. Oli selge, et hüpates ma kuigi palju ei näe. Pidin panema tööle oma peakese, mille tilluke aru paberil trükitud sõnast ja numbrist kuigi palju kaugemale ammu ulatunud ei olegi. Ma seisin tõelise paradüüsi lähel, ainuke küsimus oli: kuidas sinna saada? Kõndisin piki linnakaljut nagu trullakaks toidetud kodukass palava pudru ümber. Puder aga jahtus kiiresti: peaaegu sealsamas kaljunuki ääre all seisis trepp, mis viis mu ihaldatud maa suunas.

Ma jõudsin esimest korda siia alla. Oliigi täpselt nii ja enamgi veel kui eemalt paistis. Kuulsin, kuidas puulehed tuules sosinal lugusid pajatavad, kaugemalt kostab tasane veevulín ning üksikule joakesele on mu jalge ees üleikäigurada loodud. Nägin majade hoovidel paterdavaid kalkuneid, hanesid või kanu, mõnes aedikus sígu, nägin kuidas heinamaal niidetakse vikatiga heína ja seatakse seda hobuse selga ning tüse tädike seisab taamal lambakarja keskel, hoiab neil oma hella silma peal; poisikesed lippavad paljajalu üksteisevõidu ja mängivad külma ojamärjaga veesõda. Noorpaarid on ratsutanud eemale kärestiku ligi piknikule, jättes hobuse sinnasamasse värskaid helerohelisi rohuliblesid noppíma.

Seisin kõige selle keskel ja vahtisin ahnelt ümbrust, justnagu õgisin kõike endasse. Päike hakkas looja vajuma, mina ikka seisin. Tädikene lambakarjaga jõudis minuni. Tema ei möödunud kui maanteel kihutavad autod. Ta küsis vaevaliselt kõhida turtsudes, mida ma, pojakene, siin üksinda seisan. Oleksin rõõmuga paljugi pajatanud, aga ma ju ei teadnud ísegi. Nõnda vaikisin kui tumm ning píilusín ootusrikkelt vanakese elutarkadesse silmadesse. Naine palus mu lahkelt enda juurde tassikest teed jooma. Ta kõhis jällegi, kuid nägi läbi vesiste silmade mu noogutust. Nõnda me läksime, mina, vana karjanaine ja lambad, ühte neist tillukesist majust, mis õndsas töörasekuse all lookas. Lambad aeti aedikusse ning meie sísenesime kööki, kust juba kaugele laste kilkeid oli kosta. Kümmekeond poíssí-tüdrukut jooksid memmele vastu ning embasid teda. Mind vaadati esmapilgul võõrastavalt, pígem hindavalt, ikka ülevalt alla ja alt úles, kuid síis sättisid lapsed mindki laua äärde ístuma. Karjanaine paigutas valutavad turses jalad madalamale píngile ning seadis end mõnusasti sísse. Lapsed askeldasid usínasti laua úmber, turgutasid vásínud vanaeite ja hoolitsesid kõige písemate eest. Minulegi písteti teetass úhes värskes küpsisega nína alla. Pajatasin killukese oma loost, palju ma seda ísegi ei teadnud. Vajasin õomája, vajasin kohta kuhu veidikesekski jääda. Olin nõus, olin tõelise heameelega nõus tegema tööd ja áitama. Raske töö, aga minu jaoks pígem ahvatlus ning lõbu. Eideke elas úksi oma kaheteistkümnne lapsega, mees olevat kadunukes jäänud, ning seega olid minu abikáed väga teretunud.

Ajutine on aga ígavene. Ma ei tahtnud enam lahkuda. Esmalt láksín karja tuulísele máenõlvale kastemárja helerohelise aasa tekile, síis heína lõíkama, hobuse selga seadma. Õppísín ratsutama, atra hoidma ning

kündma. Õige pea olin kui väike laps ning tahtsin lisaks lammastele ja kanadele veel loomi. Tahtsin sigu ja seejärel tahtsin ma kaasat. Elasin kokku naabrite usina ja rõõmusuise-mesikeelse esiklapsega. Mu elu muutus aukartustäratava kiirusega. Tundsin, et olen ühtäkki elama hakanud, varem olin justnagu põlevkivi, mida tükkhaaval ükka kasutatakse ja kasutatakse. Ma nautisin iga varahommikut, tõusin alati rõõmuga voodist ning asusin askeldama, imetlesin iga päev oma elavaid higi vilju, mis paberil kunagi välja ei paistnud.

Seadsin sammud esimest korda pärast pikki aastaid oma puu juurde ja linna. Jala: trepist üles ning ükka pikki tänavat. Miski ei olnud muutunud. Hallid majad seisid ükka seljaga ja näljane aeg pures maanteemüüri. Kuid mind ei häirinud enam möödatuhisevad autod ning pilku heitmata tummalt mööduvad inimesed. Enam ei tekitanud hirmu sompus linnapilv, hirmu mitte, ebanugavust küll. Jõudsin tuttavatele tänavanurkadele, mida ehtisid poodide erivärvilised sildid, mis paistsid nii tuhmid päikesevärvide kõrval, millega aasadel harjusin. Müüsin edukalt omaenda töö ja vaeva liha, esimesel korral, teisel ning edaspidi. Kunagi ei jäänud ma kauaks. Alati-alati seadsin sammud linna südamele oma südame juurde.

Viimaks olin julge ja enesekindel. Linn üleval lõunataldrikel ei olnud enam minu vaenlane, ma ei olnud allaneelatud toidupaluke tema laual. Linn oli minu sõber ning tema süda soojendas ja kõditas mõnusasti minu tallaaluseid. Minu süda – see ütatas aasade kohal tuulega, kuhu tahtis, lustis vabana!

Elukajõuline elusöödik

Elusöödik ei tapa. Elusöödik lihtsalt sööb elusid. Ta on elukajõuline ja tema eest ei pääse. Kas mina kardan elukasöödiku keele alla sattuda? Keele alla kardaks sattuda küll, aga õnneks tal ei olegi keelt! Elukasöödiku valdusesse sattuda ma ei pelga, sest seal käisin juba ära.

Mina kord elasín niivõrd keerulist elu, et see oli kohe nii teist moodi ja nii tüütu, et ma jäin elukajõulisele elusöödikule silma. Pärís kinni kohe. Teadagi, kui miskit silma läheb, siis ta hakkab seal kratsíma ja enam heaga ära ei lähe, enne kui tema sealt vägísi välja kistakse. Ei, noh, minul oli silmas väga hea, põnev oli, nägi uusi ja huvitavaid asju, aga lõpuks see elukajõuline tüüp ei jaksanud rohkem kannatada. Nii ta tuli oma mugulsõrmega, ajas mind taga. Mina seal jooksin ja jooksin ja peitsin ja peitsin elu eest, aga tema rahule ei jätnud, ikka ajas minu elu taga. Mina olin kah vägev, ei andnud oma elu kätte. Siis tema võttis nõela ja vaatas sellele peegli ees silma. „Peeglike, peeglike nõelasilmas, näita ja anna süü!“ Phäh, ja nõnda ta mu kätte saigi, jäin nimetissõrme koore alla kinni.

Ega's tema mulle rohkem tähelepanu pööranud. Kõlkusin sääl mitu päeva, ei saand juuksekarvagi liigutada. Nuh, aga siis jäi elusöödikul mõni hea mõte hamba vahele ning ta toppís selle sama näpu, mille mugula lehe vahel mina kinni olin, omale lõugade vahele. Mõtlesin küll, et nüüd tuleb lõpp peale, aga siis potsatasin kuskile sinna punasele vaibale maha. Jõudsin vaevu hingata, kui tuli veeuputus ja tahtís midagi. Transpordi mängu mängida víst. Ronísín kahe kalju vahele ja hoidsín ennast kinni nagu prakku kukkunud kivi. Kui kaua ikka lihal hamba vahel olla lastakse. Tühjagi. vahísín ringi nagu näljane kull ja otsísín päästjat ning nagu otsíja ikka, leidsíngi sügava päästja. Elukajõulisel elusöödikul oli hambas auk ja ma tegín endale sinna pesa.

Kükitasin siis koopas nagu mõni ämblik. Toitu püüdsín kah nagu ämblik, ainult et ilma võrguta. Mis sest näljast, elasín õhust ja armastusest. Hea oli olla? Muidugi oli hea! Tükk aega kükitasin ja istusín, istusín ja kükitasin, siis hakkasin mõtlema, et võib-olla ei peakski nii inimlik olema.

Tõusin püsti ja seisin kahe jala peal. Muidu arvasin küll, et seista kahe jala peal on täielik totrus ja mõttetus ja rumalus ja kriitmust tabu! Alguses oli raske jah, kõikusin nagu haavaleht, mis pole üldse puu küljes kinni olnudki. Aga tegelikult ei olnud sugugi nii paha. Harjusin pika peale ära ja hakkas isegi meeldima. Siia maani seisan kindlalt kahe jala peal ning mina sellest küll enam loobuma ei hakka, ei elu sees ega pärast seda!

Seismine, jah, oli juba harjumuseks saanud. Seisin siis ja vahtisin ringi. Mida ma nägin! Ma nägin hambaharja. Mine metsa! Ma ei oleks ilmaski uskunud, kui ise ei oleks näinud! Hambahari elukajõulise elusöödiku suus. No see lihtsalt pidi olema mingisugune maailmalõpu ettekuulutus. Seda ta siiski lõppude lõpuks ei olnud. See oli maailma lõpp ise! Uputus ulatas tõesõna üle suulae ja nii ma pidin peaaegu uppuma ning sain muljuda ja rulluda ja surmaõndlaga maadelda. Mõtlesin, et mida pürika pidurit, nüüd on lõpp. Siis aga sülitas elukajõuline elusöödik mu välja ja ma imbusin tagasi ellu.

Vot nüüd ongi selline lugu, et elukasöödikut mina enam ei karda. Las ta ajab oma asja, tal kah ju oma elu, omad tegemised. Mina teda enam ei puutu, siis ei puutu tema mind kah. Aga kahel jalal seismise harjumus jäi mul alles, ainult et hambaid ma enam ei pese.

Loik asfaldil

Pärast igavikulisena näivat seismist sain ometi liigutada. Nautisin õrna lainetust ja kergelt loksumist vastu paagi seina. Korraga moonutas keegi mu enesetunde justnagu mäslavaks vesipüksiks. Ma ei tundnud ennast hästi. Korraga imes keegi mu üsna tillukesest pilust välja.

Ma olen paagist välja voolanud bensiin. Tormieline seisak kiljub mulle kõrva. Silmapiir on liiga kaugel, liiga palju vööraid värve kiirgab mulle vastu. Tuul narritab mind. Orgaanilised puulehed panevad pea ringi käima ning meduusina õhus ujuv sugulaskilekott naftast tehtud) ähvardab mulle valusasti näkku virutada. üksikud päikesekiired, mis surmuaias metsast

läbikumavad, kõrvetavad minu õrna palet ja mul on raske püsida vagusi. Must sünge asfalt varjab oma soppides pragusid. Neist avadest sirutab maa oma surmakäed ning tahab mind endasse imeda. Olukord on ohtlik.

Kuulen verekaaksikute lõbusat tantsu, vilkuvate tuledega kärke sõiduk peatub minu lähedal. Uksest astub välja politseinik – teda ma tunnen, sellised rüüpad paagist paar grammi taevapäraku poolt. Minust kõnnib ta külmalt mööda. Politseinik teeb tormis osalenud saatjaga mitu tiiru ümber auto ja pikakarvalise nooruki. Eemal seisab lapiline kari, kes toimuva tõttu teed jätkata ei saa. Nad vahivad rumalalt teineteisele otsa ning heidavad justkui salaja pilke sellele pikakarvalisele, kes lebab ka asfaldil. Minust ei tee välja mitte keegi!

Vaieldakse nagu enampakkumisel, kes kus mis ajal oli ning mida nägi või kuulis. Igaüks püüab panustada suuremat summat. Minu sõiduki juht on surutud tagaplaanile. Juhü näkku on kirjutatud masendus ja hingepiin, kuid mitte süü. Tema poleks ilmas lubanud kriimustada kodu kõhtu, kaugeltki lõhkuda. Nemaad ei usu teda, ei kuula, laovad aina süüid kandamiseks ta turjale.

Miks ei küsi keegi minu käest? Miks mind ei võeta kuulda? Tajun möödunud ärevat hetke oma ihuga, nägin pealt iga kõverdumist, sammu ja rattatiiru. Küsigu minu käest, mis loomu oli lahkunud auto. Ütleksin ausalt, kuidas vööras tagurdas, alla jättis lamaja, kui too veel ei lamanud. Üht tegu kaks korda ei korrata. Seda ütleb terve seaduse

paragrahv. Meie ei lennanud üle pikakarvalise tegelase. Juht keerab otse üle terava äärekivi vastu traataeda teel lamannu eest, mitte üle tema. Kuulake keegi ometi mind!

Jaluline kuu tuleb minu poole. Ometi saan ma sõna, viimaks särab tõde ka väljaspool paaki. Ta jõuab lähemale ja korraga lööb mind porise saapaga otse näkku. Ise sammub tähelepanu pööramata edasi ega hooli. Olen abitu siin maas, mind ei kuulata, mind ei austata. Inimesed on kõrgid, käivad pea õlul kui targimad. Ma ei või taluda välise maailma piitsalööke. See on väär! Tahan kodupaaki!

Mul on palav, hingata on raske, hapnik jääb kõrgele. Õhetan üle kogu keha. Keegi viskab mulle saepuru näkku. Lõuad kleepuvad putru täis, katkeb mu viimane kannatusniit. Vihaselt lahvatan laiate leekidega põlema.

Nõnda on ⁱ elus

Pole mul aimugi keestvast 19. sajandi lõpust või kaugel eemal terendavast 20. sajandi algusest. Muru on roheline nagu ikka kevadest suveni nähtud ja talvel valge, ehk puhtamgi veel kui vastsündinuu südametunnistus. Aga silmade ning maailma vahel püsib ikka hall ja tume loor. Ei hooli ma mängimisest teistega, ei taha laulda nende laule, kuulda nende nalju. Istun väikese inimesena omatsi; ei taha, ei julge

*Meelítab mu vaade
síis ta punastab
Hüüan tema nime
jälle punastab.*

*Küsin vahest temalt:
míks sa punastad?
Seísma jääb ta
tummalt,
íse punastab.*

*ütlen, sa mind usu,
õrnalt punastab.
Annan talle musu,
síis vast punastab.*

*Mínu kallís kulla
tíhti punastab.
Punastades mulle
taeva lunastab.*

suud paotada, usun, mõtlen, et mul omal meeltes elu küllalt.

Koidab päev, mille hakul mind karja saadetakse, üheks päevaks, suvedeks. Valgelambakarja loomade sammu rütmis vantsides ruumi paistab rohkem, kedagi karta, peljata enam vaja pole. Võib-olla oleksin julgenud ehk laulda, naerdagi, kui poleks märganud naaberpõllul karja, nende keskel karjaneidu. Tema punetav pale, naeratav suu, silmad kui põhjatu joogivee kaevud. Kütkestaja on ta, ei julgenudki ma síis häält teha, ei julgenud naeratada: äkki neiu pelgab, äkki arvab, et naeran kaunimalt kui tema – seda ei tohi juhtuda! Vaatan neidu kaugemalt. Ühe päeva. Kaks. Nädala. Suve, teise. Mu karja must lammas, väeti uteke, sõrgu kepsti kokku lööb ja ühtäkki naaberkarjas rohtu sööb.

Níi algab pilgumäng neiega, üksikud paotatud sõnad. Níi algab aastate jada, kus käsikäes saadab üks suvi teist, ikka edasi ning lähemale. Karjapoiss ja karjaneid, minul valgelambakarí ühe musta utega, temal mustalambakarí ainsa valge lambaga. Oleks minus tibakegi rohkem pikkust, saaksin lausuda mõne ilusama sõna. Oleks mul písutki vanust, julgeksin astuda mõne pikema sammu. Tunnen end sísimas kui liblíkas sel kasteheinasel aasal, kuid palgilt näeb vaid morní väikest karjapoissi.

Lammas võib joosta parema heinatutini ja seisma jääda, aga aeg ei peatu – see kulgeb omatahtsi omasoodu, laskmata end kõigutada heast või halvast. Kaovad karjapoiss ja karjaneitsi – me lahkume koos, kuid üks itta, teine läände. Selja taha pilku heitma ei pöördu kumbki. Mina söidan vastu päikeseloojangule nagu lõpule. Lasen end viia sinna, kus iganes veerev ratas viib. Kaugele lookleb tundmatu rada, raske kui higitavate kivide koorem on tee. Igaviku algusega võidu söidan ning vannun, et tagasi ei pööra ma selt rännakult. Lasen end kanda võõraste rabade-soode tagusesse suurlinna. Jätan end üksinda sinna, eemale kõigist ja kõigest, kaugele vanast ja heast.

*Õsse ära kadus
vanker vurinal, - õhturahu
sisse - tähistalve all.*

Tihedusest raske on tolmune muserdatud õhk. Ses määritud ruumis olen sunnitud ujuma. Mul vabrikus on vaese mehe töö, vahel leibki laual. Õlul lasub kohustus, käsk kanda raskeid kotte, kannatada võimsama pütsalööki ning söimu. Nuhtlus ka eluasemel: taluda lärmi ja kisa, mis kostab röövljõukude tänavalt. Lämbe, tahmane õhk rõhub mu rinna peale, kuumutab, väsitab keha. Raske, nii raske – ei luba hingata! Nõnda aina talun vaeva, võitlen väsimuse ning olematusega ühest päevast teise.

*Ära kadus ühes
minu rahu ka,
süda tahtis ühes,
ühes söiduga!*

*Oleks ühes läinud,
ühes temaga,
sada versta söitnud,
söitnud tuhat ka.*

*Söitnud kaugel` ära
kuhugile siit –
unustanud kära,
laulnud vaba viit!*

Kord pärast kibedat, saatusrasket tööd näen endist karjaneidu jalutamas inimtühjal väsinud linnatänaval, mis on kastetud vaikusega. Kostavad ainult vaiksed sammukesed ja paistab hele kleidisaba lehvimas ähmases öös. Tuleb meelde mul aas, lambad, minevik taas. Vaikus kraabib mu kõrvu, mis harjunud kisaga. Kahtlen, kas hüüda ning paluda tal peatuda. Oh ei, seal seisab vanker, ratsavalmis hobune ees. Ma tean, et ta söidab sellele kaugele karjamaale, mille asukohta mina enam ei mäleta. Vanker hakkab liukema ühes karjaneitsiga. On öö ning pimedus üha neelab ja neelab hobusekapjade plaginat ning lahkuvat vankrit.

*Oleks hõisand, laulnud
korraks ometi,
tulnud pealegi siis
keurbus tagasi...*

Sügaval põues tõuseb kibelev tung, tugev tahtmine kaasa minna, minna kaasa just temaga. Sõidaksin taas kogu pika kurnava tee, koos temaga sõidaksin! Sõidaksin jälle sinna kaugele, kus kord käisin, jätaksin seljataha kärarohke linna, töö, vaeva, elumõrva. Tahaksin vabana karjaneiuaga kaasa, jälle aasale! Ma nüüd julgeksin astuda sammu, naeratada. Ma korraiski siis kilkaks, hõiskaks, laulaks – temale! Ei hooli ma siis, et õnnejoovastuse järel sureksin kuulnuna „ei“, ei hooli, et siis mattuksin igaveseks kurbusevaiba alla.

Vanker tasa lahkub, üha kaugemale jääb. Silmade ning maailma vahel püsib ikka hall ja tume loor. Ei tunne ma sajandeid, nagu seisataks aeg. Korraga pimedus neelatab, vanker kaob, jään seisma üksinda pimedas, tuhmide tähtede alla.

Juhan Liivi luuletus „Õhtul“

Sünnijärve

Tantsisime läbi öö. Vana mõisahoone ees lehvisid kleidisabad, mis lennates sillerdasid kuuvalguses. Sajad paarid hõljusid kui vangistatud tuul kroonlehtedena mõisasüdame ümber. Ometi kadusid nad hommikuks, kui päikesekiired hakkasid juba puulatvade vahelt ligi tikkuma. Jäime ainult meie, kolm öde-venda paariti. Ikka veel keerutas me jalg valusatel taldadel ning tõusis saba kui vikerkaar.

Pead tantsust pööritamas, jalutasime hüeparki. Lehekõdu murul oli

pehme, kuid ikka krabises summutatult läikivate kingade all. Lõbusasti käisime käevangus, meeles astunud sammud mõisa väärikal koridoril, kus üksikud põrandalauad nagisesid ning ukсед oigasid ajakandami raskuse all. Seni püsis jalus tantsurütm ja kleidid ihkasid aina lennata, muusikaks puuksade kahin. Need puud olid hällitanud meeli juba aastasadu ning kasvatanud oma eluringidesse sajandite emotsioone. Keegi ei jaksa enmata neid tundeid, ei üksi ega paariti.

Sünge järve kaldal, eemal hämaras, kus kõrge kaldaga must järv hingelisi eemale peletab, uhkustas väärikalt vana tamm aukartust äratavate puusadega. Elujõuline ilmatu jäme tüvi püsis kõikumata, oksad hargnesid kõrgilt laiali. Jõudnud lähemale, nägime, kuidas teisel pool käändusid jämedad juured haukava mudase kalda kohale. Me ei suutnud vastu seista tungile siduda see puu oma nõiaringi. Kallistasime puud

ja püüdsime ühendada käsi.

Mina seisin pargiperve ning kalda piiril. Ootasin, mil ulatab käe paariline, kes ronis teisele poole juurtele. Upitasin kätt talle järele. Peaaegu puudutasime üksteist, sõrmed jäid millimeetri võrra lühikeseks. Pingutasin veel, kuid ühtäkki polnud mu kallima käel enam sõrmi. See oli jäme karvane kassikäpp. Ehmatasin kogu hingest, karjatasin ja tõukasid end eemale. Nad kukkusid alla järve kaldavette. vaid mu

vanem vend jäi puutüvele toetudes minuga kaaslastele järele vaatama. Jalas ainult parema jala king, astusin ta kõrvale.

Vennanaine ja õe silmarõõm hüppasid kärmelt püsti, tõttasid sogasest veest välja ning üritasid käpuli mööda libedat mudanõlva üles ukerdada. Hädavaevaga jõudsid nad poolele teele, nende pärast ma enam ei muretsenud. Minu kaasa ja noorim õde jäid õhukesse kaldavette lesima. Kumbki ei hoolinud ümbritsevast. Nad tõmbasid küünarvarred kokku ja põlved kramplikult kõverasse. Nad kaks jäid püsima looteasendisse ega liigutanud enam. Nende riided rebenesid veevälreluses nagu kangast oleks küüntega kistud. Rõivad kõdunesid täielikult meie kõigi silme all ning kaks lähedast inimest ligunesid vees ihualasti. Me vaatasime kaldalt toimuvat kangestunud pealt.

Lamajate nahk tõmbus üha kaamemaks ning meie väikese õe ning mu mehe kõhud hakkasid punduma. Nahk venis silmnähtavalt ja võttis munaajat kuju. Õekese areng peatus peagi, kuid mehe kõht aina paisus, kuni hakkas naba ümbert lõõmama nagu hõõguvad söed. Nahk muutus läbipaistvaks, helendas, näis, et sõbra kõhus leegitseb tuli. Ma ei tea isegi, miks, kuid korraga välgatas mulle pähe teadmine, et kõhutule seest sünnib noor tüvuline draakon. Punnitasin silmi. Kõht avanes aeglaselt loomulikult teel. Miski pressis end nahkade vahelt välja. Nägin teravat lillat kontsa, siis talda ja nina. See on minu kadunud king – nii vaatasin esmapilgul ja arvasin, et jalanõu kerkis hoopis mudast esile. Süiski tungis mu kallima kõhust välja ka teine king. Pidin möönma, et mees sünnitas võõra kingapaari ja need ei olnud minu jalanumbrile. Toiming lõpetatud, tõmbus mehe kõht kokku, armigi ei jäänud maha. Samal ajal lebas mu õde endiselt pooleldi paisunud kõhuga järvevees looteasendis.

Mees tõusis püsti, võttis kingad õrnalt mõlemasse kätte. Ta vaatas üles meie poole, silmad kilamas peas, ja hüüdis üle ilma: „Need on minu unelmate naise kingad!“ Peavaluna sähvatas minust läbi valus piste. Välgukiirusel ronis mees mudaselt kaldalt üles. Ta tuhises meist kõigist mööda ning jooksis üle pargi ega peatunudki. Vahtisin talle silmad kibeda is pisarais järele. Kui mees vaatepiirilt kadus, pöörasime ümber, et õe seisu jälgida. Teda ei olnud enam. Veis hulpis valge odav kilekott.

Hiiumaa

Hiiumaa suvehämarus kutsus meid vaatama, kuidas päike tõuseb mereteki alt üles. Viiekesi hiilisime välja, et minna valgusele vastu. Olime oodatud külalised. Jalutasime mööda metsarada, puutüvede vahelt sirutas päikese punane kuma käe, et meid puudutada, kuid alati jäi veidike puudu.

Jõudsime vana avara kruusakarjäärini. Kaugel küinka otsas, mis lebas keset lagendikku, toimetasid kaaks metskitse. Pidin otsima võimalikult vaikselt taskust suuremad silmad, et paremini näha. Loomad tõmbasid liivast välja maitsvat umbrohtu ning mälusid selle pehmeks. Meie lõhn ja sosinad hõljusid aeglaselt metsloomadeni. Me ei jäänud märkamatuks. Metskitsed ei ehmunud, kuid jätkasid oma teed tehes mõningaid peatusi heina kakkumiseks ning sammusid eemale. Seisime viiekesi kõrvuti ja vaikisime. Mitte hirmust, et kitsed meid kardavad, vaid austusest nende nõtkete kõnnaku ja siiralt mälutud suutäite vastu. Samal ajal keerles südames salajane soov meelitada vaikuse meloodiaga kohale teisigi metsa aadleid. Metskitsed olid jõudnud nõnda kaugemale, et nende peenikesed jalad sulandusid taustaga ühte. Ometi võis näha, kuidas nad aeg-ajalt rahulikult pea alla kallutasid ja veel mõned suutäied noppisid. Loomad seadsid sammud metsa poole, kuid selleks tuli neil üles ronida nõrgast kruusakallakust. Ma kuulsin üle lagendiku piketuse vahemaa, kuidas sõraga liikuma pandud kivid vaikse kolnaga nõlvalt alla veeresid. Heli oli vaikne, aga jõudis mu kõrvu. Metsahämarus haaras kitsed endasse ning tänutäheks kostis vali hüüd.

Nägime teda – hall kui hunt, kõrge kui põder. Sookurg lendas kuuselatvade tagant välja. Tema järel vehkis tüpadega teinegi. Koos huikasid nad veel korra käriseva häälega, nagu samal ajal kurjus vett kuristades. Vaatasime suud ammulü nende lendu. Linnud tuhisesid meie poole nagu lainetavate tüpadega lennukid. Näis, et nad oleksid tahtnud meid puudutada. Pead liigutamata tõstsime pilku üha kõrgemale, kuni sookured kadusid kulumude taha. Keegi meist ei liigutanud, rääkimata pea kallutamisest või pööramisest. Tundsime, kuidas katkendlik tuul puhub mulle kuklasse. Poetasin pisara. Ma ei tea isegi, miks. Ma ei kartnud mõtteid painavast küsimusest, mis mu selja taga toimub.

Samuti märkas in alles märja silmaga ilu, mille päike esile tõi. Eemal terendava musta metsa kuuskede-mändide ladvad said kuldse varju. Päike oli tõusnud, ladvad olid juba valged.

Nende mõtete peale tõusid sookured meie selja taga lendu. Nagu varemgi: nii lähedalt, et lennutuulega üles kistud juuksed võiks kurgede pikkadesse krobelistesse jalgadesse kinni jääda. Linnud ei kiirustanud kaugele. Metsade taguse pehme niiske samblapinna asemel maandusid nad meie ees kruusakarjääri serval külmal paekivilahmakal. Linnud pakkisid tiivad kokku, kuini saba langes kuninglikult longu. Sookured sättisid end vastakuti. Ühel seisis noka vahel piklik kollane kivi, teine hoidis punakat ümmargust kivi. Silmside lindude vahel oli ilmne. Sookured löid nokad kaks korda kokku nagu prantslased teevad tervitusmuusi. Seejärel langetasid nad oma pika kaela ja asetasid kivipärlikesed ettevaatlikult suurele paelahmakale. Nokk oli nõnda hoolas, et ei lasknud ümarat veerema. Sobiv koht leitud, tõstsid sookured kõigepealt kaela, siis ka tiivad. Lendu tõustes pühkisid ühe linnu tiivaotsa suled kivikesed kruusa sisse. Meie silmist käis läbi terav helk. Teinud põderkõrge türu, huikasid sookured taas kuristades ning kadusid puude taha, mida päike jõudis valgustada juba üle poole.

Me polnud siiani liigutanud, kuid nüüd, nagu stardipaugu peale, tormasime paemüraka juurde ja põlvitasime. Surusime kõik viiskümmend näppu kruusapinnale ning sõelusime kive liivast välja. Üks oli liiga suur, teine väike, kolmas oli auguga kivi. Jälle oli üks liiga punane ning teisel jäi kollase erksusest puudu. Mõni kivike oli liiga terava nurgaga, lopergune või murdunud. Osadel kividel polnud läiget, mis hakkas silma sookure noka vahel, ja ühtset tooni. Vahel oli puudu ka lõhn, see toon, kuju ja taju, mis õitses kurgede suul. Tuhandete seast leidsin üles need õiged. Sõbrad väitsid sama enda kivide kohta, kuigi kurgede kivisid oli vaid kaks. Pealegi meil kõigil olid kivikesed segilajamatult erinevad. Me ei suutnudki kokkuleppele saada, millised on need kaks originaali, ja see polnudki oluline. Mina uskusin, et sookurgede punane ümmargune kivi on minu paremas ja kollane lopergune vasakus käes.

Päike oli sirutanud kiired üle puujuurikate ning tungis sõbralikult mööda kruusapinda meie poole. Kuid kätt ulatama ta ikka ei küündinud. Igaüks meist leidis oma tegevuse. Esimene tervitas hommikut võimlemisega, teine nülis toorest puuksa, kolmas heitis maa ligi

puhkama. Neljas andis teed tulesoojusele, mis meelitas ligi külma pelgavaid ussikesi, kes tuha alla peitu pugesid. Mina otsustasin hommikuvalgusele vastu kõndida. Päikese väljasirutatud käsi justkui kõverdab nimetissõrme ja kutsus. Ma läksin, kuid peatusin veidi enne varju lõppu. Seisin käed lödvalt all ja sulgesin silmad. Tundsin, kuidas päike puudutab mu pealage ja kukalt ja kaela. Soe jüdin liikus alla poole seljale, küünarnukkidele. Tajusin, kuidas mõnus kihelus mind hellitas ja vallutas üha rohkem. Mu käsivarred ja randmed olid soojad. Päike jõudis mu pihkude ja sõrmedeni. Sookurgede kivid mu peopesades muutusid tuliseks. Väga tuliseks. Avasin plaksatusega silmad. Mu lõug oli kuuselatvade kõrgusel, nägin neist täpselt üle.

Ma lendasin. Olin õhus nagu sookured. Ümberringi nägin Hiiumaad: tema metsa, merd ja majakaid. Pääsukesed tiivutasid mu ümber, hoidsid nokka lahti ja ootasid, mil sääsed, kärbsed, teised mutukad neile suhu lendavad. Minagi olin väle, aga suu hoidsin kinni. Saare lõpus tormasin vastu tuult ning ma polnud kindel, kas liigun edasi või tagasi. Tuul ulgus mulle tugevalt vastu. Mina vaatasin mere poole ning püüdsin puudutada silmapiiri, lahutada taevast ja vett. Tõrjusin eemale vile ja paukuva tuulemüra ning uppusin vaikusesse. Tummalt tulid lained mind ükshaaval tervitama ning lehvitasid nõnda suure hooga, et peened harjad löid valkjalt vahutama. Tundes soolast hõngu, pugesin merele lähemale, astusin tormikodu lävele. Viimase liigutusega ületasin piiri. Tugev salapärane surve paiskas mu eemale. Võimuka jõu seljas ratsutasin selg ees üle mitme taluhoovi. Peatusin seal, kus oli kõige rohkem maju ja sõidukeid koos. Võib-olla polnud meretuulel tolle õhu üle enam võimu. Iseteadlikult lendasin Allika tänavale. Mind kutsusid sealsed ohvriveed. Leidsin vanast koduaiast lummava allikasilma. Hõljusin selle kohale. Vaatasin alla nagu peeglisse. Sinine taevas, mu jalatallad, pea ja käed vöbelesid seal all. Avasin mõlema käe sõrmed. Kollane ja punane kivi lähenesid oma peegelpildile kuni need kaks sulpsatusega kokku pörkasid. Alles siis märkasin, et ka mina sulpsatasin väikesesse helendavasse allikalompí.

Hingasin raskelt ja aeglaselt välja. Lõtvunud näolihased lubasid öelda ainult „uu“ madalal häälel. Kabjaplaginal ilmusin pimedast seinast välja. Ratsutasin smaragdrehelisel hobusel. Ma ise olin roheline ja võisin vaadata läbi käe taevas tuld näitavat kuud. Paratamatult sikutasin ratsut lakast ning surusin kannad teravalt vastu tema kõhtu. Kartsin

kukkuda ja jääda lamama rohuaasale, kunni keegi leiab rohelise läbipaistva inimese - minu. Kihutasime tuhatnelja, ma pidasin vastu - kunni mereni. Rannal kristallroheline hobune peatus. Mu kannad hõõrusid valusalt ta nahka, sõrmed libisesid haaret lödvendamata läbi laka. Hobune jäi rannale seisma, kuid mina lendasin üle pea - üle nii enda kui hobuse pea. Maandusin merevees. Veendusin.

Tõstsin pea veest välja. Veidi toibunud, pühkisin soola silmadelt. Rohelist hobust ei olnud kusagil. Samuti ei saanud ma enam vaadata läbi oma käe, mis muutis kollase kuu roheliseks. Sumasin vaevaliselt veest välja. Jalutasin piki merepiiri. Kuulsin endaga ühes käivat veel nelja jalapaari. Liiv krudises. Ma kõndisin rannal, lihast ja luust, ning jalgade all kostis kriuks kriuks kriuks kriuks kriuks kriuks kriuks kriuks...

Leivakastirüütlid

Sõi kord kuningas Aitäh. Ta istus kogu kerega suure leivapuru hunniku otsas, matsutas isukalt, ja terve kari mehi vaatas pealt. Sellised olid reeglid leivakastis.

Paks Aitäh sõi küll nii palju kui jaksas, aga siiski jäi mõndagi tema leivakuhjast õukonna rüütlikele, leiburitele. Kuninga kõrval seisis veel teinegi, väiksem, leivapurutorn. See oli mõeldud kuninga paarimehele, aga Aitäh polnud veel oma hinge teist poolt leidnud. Nõnda jäi õukondlastele alati palju toitu. Viimased võinuks hea kõhutäiega küll rahul olla, kuid nemad ei lakanud sõna võtmast kuninga paaritumisprobleemi osas.

„Juba seitseteist päeva olete meid juhtinud, härra kõrgeausus. Selle ilmatu pika aja jooksul on kuningriigis surnud mitutuhat rauka ja sündinud samavõrra noori poegi, kuid teie ei ole paarilistki leidnud!“ Nõnda kõneles esimene leibur. Teinegi ei andnud hingamisruumi:

„Kas arvate tõesti nii palju, et meie seas ei leidu väärilist?“

Kolmas jätkas eelmiste juttu. „Leivakastile on vaja korralikeku juhtivat rüütlipaari. Kuningahärra eluiga on pikk, aga rahval pole aega oodata, meile on elutunde antud nelja sõrme ja kuue varba jagu – kellel rohkem, kellel vähem.“

Neljas lüüsis asjalikult: „üks pesakond peab ikka olema, kes elada jaksab. Annaks taevas jäsemeid!“

„Rahu, vennad,“ tõstis kuningas oma nelja küünisega käe, „asi ei ole teie, teie olete vapustavad!“

„Kus siis on see asi?“ küsis siiras ja murelik Pats, kes oli järje puha kaotanud.

„Mis asi?“ ei saanud kuningas aru.

„Mis „mis asi“?“ päris Pats omakorda.

Esimene sõnavõtja ei suutnud sellist tsirkust enam taluda ning kamandas: „Jätke loba!“

Loomulikult ei tehtud teda kuulma ning ühe leivakasti õukondlase hääl tungis lärmist esile: „Mis takistab kõrgeaususel paarilist leida?“

„Aa,“ avastas suurleibur Aitäh, et alustatud teema polegi veel ammendunud, ja vastas „asi on minus.“

Nüüd langes vaikus loorina kogu leivakasti peale. Isegi hingamine näis lakkavat mitmeks pikaks sekundi murdosaks. Esimesena kostis vaevukuuldavalt kaugest nurgast kellegi noor arglik hääl:

„Kas te neelasite midagi ohtlikku alla, kõrgeausus? Kas meie leivakast on ohus?“

Kuningas ei suutnud seniks suud paotada. Tõsine mure, mida ta varem märganud ei olnud, halvas ta mõtteid. Kas leivakast võib tõesti otsa saada? Mõni vale samm võis olla hukatav. Võib-olla olid need tema fantaasia musta poole viljad ning tegelikult polnud midagi valesti. Iga leibur täitis oma kohust, korjas hoolsalt üles kõik leivaterad ning need tassiti ühte kohta kokku. Aitäh ise oli ka tööpostil usin: söi leiba nõnda kuüs jaksas, et leivakast must ei oleks ja mõttetut sodi täis ei saaks. Sealjuures jäi õukondlastele piisaval hulgal energiavaru ammutamise palakesi, võib-olla lausa liiga palju. Isegi ilm ei olnud probleem, leivapuru on alati päevast päeva sadanud täpselt parasjagu. Kogu leivakasti ajaloo jooksul pole nähtud ei uputusi ega näljahäda. Ometi painas miski Aitahi hinge. Partnerit ta leiburkonna seast valida ei saa. Mis pärast küll? Nii tundub tõesti, nagu Aitäh oleks alla neelanud midagi, mis poleks tohtinud kõhtu jõuda.

Leivakastis oli tõusnud vali sumin. Õukondlased vaidlesid valjult omavahel ning süilitasid kuningale igasuguseid teravaid lauseid, millest Aitäh lärmis tõttu aru ei saanud. Õnneks. Leiburite seas oli tekkinud ülestõus. See oli enneolematu ja ennekuulmatu! Midagi tuli kiiresti ette võtta.

„Vennad, vaikust!“ hüüdis kuningas väarikalt. „Kuulake, kuidas kõlab mu sõna!“

Leiburid jäid vaiksemaks ning pöörasid oma tumehallid näod kuninga poole. Aitäh hingas sügavalt sisse.

„Ma kuulutan välja konkurssi „LEIBUR OTSIB KAASLAST!“

Kuningas ohkas pingelangusest, et sai otsustava ja tähtsa, poole mõttesaba pealt pähe tulnud mõtte, südameilt öeldud. „Ma olen söögikorraga lõpetanud. Leiburid, leiba limpsima!“

Näljased õukondlased jooksid tormi purukuhilate poole. Nad jõudsid vaevu poolele teele, kui kõik olid sunnitud ühekorraga peatuma. Miski kukkus taevast otse kuninga olematu kaasa toiduhunnikusse. Torn vajus silmapilkselt laiali. Üks leivapuru veeres otse lahkuva kuninga kolmanda jala ette. Õukondlased ahhetasid. Aitäh pööras oma matsaka

kere ümber ning ahhetas samuti, kuid ilmselt teistel põhjustel kui ülejäänud.

Vähe põrnitsevatest leiburitest. Lisaks avanes Aitähile vaatepilt, kus peegeldus selgesti, et leivakuhi oli kaetud valge puruga. Hunniku otsas seisis keegi. Küll olid tal pikad heledas karvad. Need andsid varju ta hurmavale näolapile. Kuningas tundis, kuidas kusagil tema peas keerati kraan risti – ta ei saanud enam veetluselt pilku kõvale pöörata. See oli hea.

„Appi, sai!“ lõugas üle poole öukondlastest üksteise võidu. Nad külvasid üksteist üha uute paanikalooridega üle. Ülejäänud üksikud piirasid saiapüga ümber. Pats, kes muudu oli siiras ja lahke, võttis juhtimise enda peale. „See on naine! Rünnakule!“

Hakkajate meeste salk tormas korraga vaesele saianeitsile kallale. Nad haarasid kõik koos neiu jalust, tõstsid ta püstasendis – nagu tsirkuses – õhku ning tuterdasid kohmakalt künka otsast alla. Just siis kaotas naineegi viimase tasakaalu ning kukkus meeste kätele nagu korralik minestav printsess. Mehed aga pigistasid neitsi seitse jäset nõnda kokku, et ta ei saanud liigutadaagi. Aitäh ei suutnud seda saiapüünamist kannatada. Pealegi tundis kuningas, nagu olek see, mis ta lapsena alla neelanud, just praegu käärima hakanud nagu ettekuulutus.

„Laske see olend vabaks, vennad,“ otsustas kuningas, „ta ei tee teile midagi.“

„Kas te juba teate teda?“ küsis üks kinnihoidjaist ehmatunult, lödvendamata haaret.

„Ei tea.“

„Ei tea, kas tead, või üldse ei tea?“ nõudis Pats täpsustust.

„Ei tea,“ sattus kuningas segadusse.

„Kas te naist tunnete?“ tõi esimene pärija loosse selgust.

„Ei tunne,“ vastas kuningas.

Mehed ohkasid kergendatult kooris. Aitäh jätkas:

„See naine kukkus taevast väljavalitu kohale. Seda enam, et konkursi ajal. Ehk ta kuulis, et leibur otsib kaasat. Temast saab minu kaasa, perenaine.“

Leivakasti täis mehi oli jahmunud. Isegi need, kes valget neitut kinni hoidsid, kukutasid naise suurest imestusest kolksatusega põrandale. Kuid sissetungijat – olgugi blond – ei saa lahti lasta. Käbedalt korjasid leiburid neitsi põrandalt taas üles ning hoidsid teda kinni.

Kuningas jätkas kõnet: „Vennad, andsin teile käsu lasta perenaine lahti. Peaaegu pooleks murdosasekundiks lasitegi, aga miks te ümber mõtlesite? Temast saab leivakasti kuninganna!“

„Seda valget asja me lahti ei lase!“ võitles Pats võimukalt.

„Kuula mu käsku, lahke vend!“ jäi Aitäh endale kindlaks.

Nüüd sekksu jutuajamisse vana tark koorekoorija, kelle elupäevade arvu keegi täpselt ei tea, kuid kindlasti jagub neid üle viieksümne: „Austatud rüütlihärra, seekord on Patsil õigus. Naine on ohtlik. Kas te siis ei mäleta, mis saja päeva eest juhtus?“

Selge see, et koorekoorija ajataju oli teistsugune. Kuningas märkis: „Koorekoorija, meie hallpea, olen küll juba kaheksümne päeva vanune, kuid saja päeva taha mu mälu ei küündi.“

Koorekoorija jätkas. „Jutustan teile loo, kuidas sai tahtis valgeks värvida leiva. Tookord tungis laivakasti üks blond saianein. Nagu täna! Vaikselts võeti naine omaks, kuid leiba korjama ta ei hakanud, suhu palukestri ei pistnud. Korraga hakkasid mehed seletamatult muutunuma naisteks. Tundidega sai naisi üha rohkem. Varsti muutus leib valgeks. Leiburitel polnud süüa tolmugi, nüüd õgised naised. Hukatus ähvardas hammustada meestelt viimase, mis neil alles. Ellujäänud leiburid otsustasid saata kolm poega – meie igivanemad – leivakasti taeval taha ning sulgeda leivakast pikkaeks päevadeks. Töö oli ohtlik ja ränk, aga oma elude hindadega saadi hakkama. Kolm poeglast kasvasid täis oma tunnid ning vaistu tungil kaebasid lahti suletuna seisnud kastid. Vaevaga ehitasid nad üles tühja leivakasti. Neil oli õnne. Aga õnn rumalale kaks korda ei tule.“

Kuningas oli segaduses. Ta ei tahtnud uskuda koorekoorijat, kelle väärikat sõna ta seni viimseni austanud on. Pats haaras taas ohjad:

„Mätsige see saianaine kinni!“

„Temast saab perenaine!“ keeldus Aitäh seisukohta muutmast. Ettekuulutus oli nõnda määratud. Ettekuulutusest ei või rääkida. Miks ei tundnud keegi teine vaistu, nagu kolm kastid väljakaevanud poeglast? Selle küsimuse järel pidi Aitäh tunnistama, et oli unustanud, kes on kuningasoost. Tuleb ise tegutseda.

Pats jätkas vägede juhtimist. „Kuningas on saianaisest nõitunud! Peame ta vabaks käärutama. Hiljem jõuame. Praegu kuulake mind!“

Kuningas nägi, kuidas hulke õukondlasi juba suus leiba matsutasid ja märgasid ning toppisid kleepuvaid tükke naise külge, et too ei saaks liigutada.

Aitäh seisis paigal ja muretses taas, et kuningana peaks tema DNAsse ja rakuvahedesse olema sisse kodeeritud tung hoida ja kaitsta leivakasti. Praegu võitles hoopis öukondlane Pats. Veel hullem – ta kaitses elupaika kogu hingest, mis peaks omame olema vaid kuningale. Aitäh hing aga käskis päästa hoopis perenaine – sissetungija. Kas tõesti on kätte jõudnud hetk, mil saatus on otsustanud vahetada kuningasugu ning troonile saab teine veri? Ei, ettekuulutus näitab teed! Süiski panid nüisugused mõtted kuninga enesetunde kõikumale, justnagu oleksid käärimis- ja kerkimisprotsessid temas tõesti taas pihtra hakanud. Paks kuningas tõstis parema käe randme õrnalt otsaesisele ning minestas elegantselt. Keegi ei teinud temast välja. Naise ümber jätkus liiga palju tralli ja sahmerdamist.

Tüki aja pärast ärkas kuningas ennekuulmatu piüksamise peale, mis kajatas vaikuse seintel vastu. Aitäh tõusis uimaselt üles, raputas pea selgeks ja vaatas hääle suunas. Seal istus süljestatud nätskes leivapurus perenaine. Naisele olid kasvanud vuntsid ja neid tema piüksutaski. Suurest imestusest tormas Aitäh lähemale. Õigemini lohistas oma lontis kerega nii väledalt kui suutis. Selleks kulub mitu minutit. Perenaisel oli salk juustest huulte vahel ja neid too lutsutaski. Sealt tuligi piüksuvate vuntside hääl.

„Teretulemast leivakasti!“ teatas Aitäh väärikalt ning, unustanud toimunu, lisas mees, „mina olen kuningas Aitäh.“

Perenaine viskas kuningale vihase pilgu ning tundus nagu ta oleks urisenud. Sellest Aitähile piisas. Ta libistas kahe keskmise sõrmega õrnalt juuksetuti naise suult.

„Pane tagasi, muudu hakkan karjuma ja hammustan!“ sisisen perenaine ehmunult.

„Vabandust,“ kohkus ka segadusse aetud kuningas, „aga tulin sind päästma. On vaja põgeneda.“

Naine sülitas immutatud juuksetuti välja ning ta nägu läks särama.

„Süis on hoopis teine asi!“

Sedamaid hakkas kuningas limpsima leivanätsu, mis perenaist kinni hoidis. Öukondlased olid kvaliteetsed tööd teinud. Aitäh oli aga kahekümnepäevase staažiga sööja. Peagi sai saianeiü oma seitset jäset liigutada.

„Mis edasi?“ päris neiü ning üritas järelejäänud leivakihti nahalt maha hõõruda – kuningal ta ennast nii lähedalt limpsida ei lubanud.

Aitäh kordas: „Kuidas sa ei mõista, perenaine? Me põgeneme.“

„Siin on nii tugev värske leiva lõhn, et ma ei saa mõelda,“ vabandas saianeitsi.

„Siis ära mõtle, perenaine, jookseme!“ andis Aitäh käsu. Naine tegi paar sörgisammu, kuid peatus ja ütles kuningale:

„Ära mõtle, vaid jookse!“

„Mida ma õige teen? – jooksen,“ vastas kuningas. Saianeiu heitis Aitähile kahtleva pilgu ning mõttis tolle lopsakat leivakõhtu, mis lohises mööda maad.

„Ma saan aru, et sa oled üsna mehine, aga ole nüüd hea ja võta oma seelikusabast kinni,“ õpetas saianaine kuningat ning osutas näpuga mehe energiavaruvoldile, „siit.“

Kuningas tegi kuulekalt perenaise õpetuse järgi. Alguses oli ehk veider, aga leiburgi harjub kõigega. Saianaine kiitis takka:

„Vot nii, läheme nüüd!“

Järgmised sammuud lendasid tunduvalt väledamalt. Kuningas hoidis kahe näpuga rasvastest nahavoltidest kinni ja vudis edasi. Saianeiu sörkis tal kõrval. Nad jooksid koos maailma lõppu – leivakasti piirile, kuhu kuningas veel oma jalga tõstnud polnud. Kasti nurgas polnud värske leiva aroom enam nii tugev. Kui ka naise sõnad olid vaid ettekäändeks, hakkas tema mõistus nüüd teravalt tööle. Alles nüüd taipas saianaine küsida:

„Kas sa mitte ei olnud kohalik kuningas?“

„Jah, mina, kuningas Aitäh.“

„Miks sa tahad omaenda kuningriigist...“ alustas saianaine.

„Leivakastist,“ parandas kuningas.

„...omaenda leivakastist põgeneda?“

Kuningas oleks tahtnud vastata „usk ettekuulutusse“, kuid kes siis ettekuulutusest räägib. Tegelikult oli veel teinegi põhjus.

„Ma tunnen, et minu veri on ammendunud,“ pihitis kuningas südamepõhjast, „mina olen see meie perekonna sabaots.“

„Miks mitte ninaots?“ päris perenaine kelmikalt, kuid taipas siis isegi, kui kohatu see oli.

Kuningas tegi näo, et ei kuulnud, ja jätkas. „Sina ei saanud sinna jääda. Mina ei saanud sinna jääda. Parema lahkume koos.“

„Kes siis kuningleivakasti juhtima jääb?“ ei andnud saianaisele süda rahu.

„Pats,“ kostis kuningas lühidalt.

Nüüd ehmatas naine ja tegi paar ringi ümber iseenda nagu koer enne uinumist, kuid palju kiiremini.

„Mís juhtus?“ oli kuningaski jähmunud.

„Kas ma tõesti unustasin oma patsi maha?“

„Mís patsi?“

„Selle siin, mu juustes keskelt pletitud.“

„Alles on, alles on, perenaine, rahu,“ vaigistas kuningas naist.

„Kas sulle siis ei meeldi mu pats?“ muretses saianeiu.

„Meeldib ikka, väga kena on.“

„Mís siis sellest patsist räägid?“ ei saanud naine viimaks aru.

„Ah Patsist. Kui temast saab uus kuningas, siis ma usun, et ta saab suurepäraselt hakkama. Kindlasti saab. Pats on uskuematult siiras ja heatahtlik leibur. Nälg keegi ei jää. Vägede juhatamisega, alles nägin, saab ta samuti vapustavalt hakkama. Pats jõuab...“

Naine ei lasknud Aitähil kuigi kaua lobiseda.

„Nonii, läheme siis üles!“

„Kuidas, palun, perenaine?“ ei suutnud kuningas uskuda, mida kuulis.

„Et läheme siit üles,“ osutas saianeiu leivakasti nurgale.

„Sa tahad mööda maailma äärt üles ronida?“ imestas Aitäh.

„Siit üles, jah,“ vastas naine muuseas.

„Pögenemise all mina ei mõelnud üldse ohverdamist.“

„Keegi pole ohverdamisest rääkinud, läheme nüüd,“ lohutas perenaine. Aitäh heitis pilgu seljataha. Eemalt mustas. Ta vaatas kaugemale taevasse ning ka see oli leiva värvi. Sadas. Leivakasti nurka ei langenud aga purukestki. See tekitas Aitähis kahtlusi, millele ta perenaaiselt vastust lootis leida. Saianeiu vastas:

„Kes siis leivakasti ääres pudistab? Nõnda läheb kõik üle ääre. Kohta tuleb valida.“

Kuningas ei mõistnud kuigi palju sellest, miks ja mida täpselt maailma äär takistama peaks, aga muud konkreetset ta ka küsida ei osanud. Õnneks pakkus saianaine talle paremat võimalust:

„Hakkame nüüd ometi üles minema!“

Kuningas mõtles, kas see ikka oli parem, aga haaras seinast. Naine näis olevat nagu kärbes – ta ronis mööda seina üles sama hästi kui maa peal kõndides. Lõpsti jõudiski saianeiu kõrgemale äärele. Kuningas vahtis ikka veel pea kuklas ja seisis kolme jalaga leivakorvi pinnal, hoidis kümnete küünistega seinast kinni.

„Roni ometi üles!“ hõikas perenaine kõrgelt.

„Kuidas ma ronin, saiake?“

Saianaine kõkutas oma uue hüüdnime peale naerda.

„Pürgi lihtsalt üles poole ja haara aina kõrgemalt kinni. Küll tee peal selgeks saad!“

Kuningas ohkas sügavalt, kirus oma rasket keret ning pigistas silmad kõvast kinni. Mees üritas teha perenaise nõuannete kohaselt ning haarata kinni aina kõrgemalt ja kõrgemalt. Kuningas kuulis piiksumist. Heli aina valjenes. Kuningas liikus piiksumise suunas. Korraga suurleibur komistas, sest ei olnud enam millestki kinni haarata. Mees sattus paanikasse ning hakkas vingerdama ja krabas kõigest, mis näppu hakkas.

Korraga jäi kõik vaikseks. Kuningas avas aeglaselt silmad. Ta vaatas otse alt üles saianeiu, kes küünitab samal ajal pead ette poole, et näha, mis tema jalge ees toimub. Piiksumine jätkus. Saianaine lutsutas jälle oma juukseid. Nüüd aga ajas kuningas teda naerma ning naine oli sunnitud heledad pikad kiharad suust välja sülitama. Aitäh ajas end taldadele, raputas ja korrastas oma koibi ning tajus alles siis, et ta on jõudnud üles. Kuningal ei jätkunud tähelepanu ümbrusele, ainult perenaisele.

Saianeiu sirutas käed. Kuningas ulatas oma käed vastu. Oli kuulda justnagu elektrisärinat, kui käed üksteisele lähenesid. Jäsemeid oli raske kokku suruda, mingisugune jõud oli seal vahel ega tahtnud murduda. Too tunne oli mõnus. Tung sundis lükkama käsi üha lähemale ja lähemale. Peopesades sibas kõditunne. Lummus vilistas. Äkitsi plaksatasid käed kokku. Mõlemad jahmusid, kuid jäsemed jäid seotuks. Kuningas tundis, kuidas temas keevad käärimisprotsessid. Eks midagi sarnast tundnud ka saianeiu.

„Oleksin ma veel kuningas, saanuks sinust praegu paarimees, saiake.“

„Perenaine,“ parandas saianeiu. Kuningas naeratas tagasihoidlikult. Muidugi läks sassi. Polnud tema ju nende sooliste erinevustega harjunud. Leivakastis olid kõik ühte moodi. Nüüd oli kuningas siin maailma ääre peal ning kõik teised leiburid kaugel sügaval all leivakasti sees. Pats täitis seal tähtsaid ülesandeid ja sai kindlasti hästi hakkama. Saianaine aimas Aitahi mõtteid ning küsis:

„Oled sa ikka kindel, et lahkud liivakastist?“

„Liivakastist?“ imestas kuningas. „Lapsena kunagi...“

„Et lahkud leivakastist,“ parandas naine.

„Kindel,“ vastas Aitäh, „nüüd on otsus juba tehtud.“

„Sul on veel võimalus...“ nentis neitsi, endal kurbus südamel peidus.

„Ei, Pats on mu nüüdseks leivatuks kuulutanud.“

„Mís sellest,“ leidis saianeiu.

„Kui juhtuksin nende teele sattuma, oleksin ilmast kadunud. Mínd hukutatakse. Olen kui põgenenud kurjategija.“

„Míks see Pats,“ neiu viskas juuksed üle õla, „sulle nõnda halba tahab?“

„Pats ei taha halba. Ta on hea mees. Ta täidab truult kohust ega eira reegleid.“

„Kas mína olen süüdi, et mustas nimekirjas oled?“ hüüdis perenaine pitsitava süütundega.

„Ei sa ole süüdi, perenaine. Sellised on reeglid – kes lahkub, on leivatü. Mína lahkusin, sest mínu aeg olí otsas, sína olid õnnistuseks.“

Saianeiu rahunes sedamaid. „Kas hakkame síis mínema?“

„Jah,“ vastas kuningas, mõtted ikka leivakastis.

Aitäh tahtis líikuma hakata, kuid ei jaksanud. Mees sirutas káed, et oma energiavaruseelikut üles tõsta, kuid selleni ta enam ei kúüündinud. Seelikut ei olnudki enam, aga ikka ei jõudnud Aitäh líikuda.

„Kuula, saiake. Ma ei jõua líikuda!“

Saianeine heitis kuningale hídava pilgu. Paksust leiburist olí saanud peenike tikuke. „Sul on kõht tühí,“ teatas naine.

„Kõht tühí?“ kohkus kuningas, kelle silmad paisusid hirmust kolm korda suuremaks. Ta vaatas náisele otsa, síis kallutas pea alla, silmas kõhtu ning katsus seda neljasõrmsete kátega. Mees jõudis járeldusele:

„Lábi ei paista, járelíkult peab síin mídagí ju olema.“

„Mídagí ehk ikka, aga líikuda sa ju ei jaksa.“

„Ei jaksa, saiake,“ tunnistas kuningas.

„Síis tuleb mídagí süüa!“

„Süüa!? Mille tarví? Korístada pole ju vaja!“

„Mítte korístada, vaid süüa kõhutáiteks,“ selgitas saianeine. „Oota síin, toon sulle mídagí hamba alla.“

Kuningas ainult muigas tänulikult ja imetles leivakasti pilvepiirilt. Seal sadas leivapuru. See pani kõhu korísema.

Juba jõudiski saianeitsi tagasi. Naine ulatas Aitähile toidupalakese. Kuningas võttis purukese pihku. Ta tõi peod náole lähemale, kuní ehmatas ja pillas tera maha. Mees nági, et toit tema káes olí valge!

„Mís juhtus?“ imestas saianeine.

„Albíino leib!“ hüüdis Aitäh paanikat víletsalt varjates.

„Mís sa nüüd, see on saí.“

„Seda ei saa süüa,“ nentis Aitäh.

Neiu avas suu, et vastu vaielda, aga Aitäh oli kärmem: „Küll ma siiski hiljem saan, saiake, küll hiljem saan.“

Aitäh oli sunnitud pilgu ära pöörama. Piinlikekusest muidugi. Ennast haletsevad mõtted hakkasi pähe tungima, kuid pärale ei jõudnudki: kõrvalt, kuhu nägu sai pööratud, avanes uskumatu vaade köögile. Siinjuures jätkus muidugi perenaisel, kes väljast pärit, palju seletamist vastukumavate värviliste laikude, köögi eripärade, välismaailma võlude ja muu taolise osas.

Leibur ja perenaine uinusid koos pärast aktiivset mõttevahetust.

Aitäh ärkas, kõht keskelt kokku kleepunud. Ta tõstis vaevaga pea. Leivakasti kohal ja sees mustas. Otsemaid tajus kuningas, et nüüd ei ole enam kõik korras. Aga mees ei jaksanud liigutada, kuid tegutseda oli vaja. Ta otsis salaja, nagu väike laps, külje alt saiakübemekese üles. Hirmuga, mille eelarvamused ja õudusjutud olid kuhjanud, neelas mees mälumata purukese alla. Sealt vallandus energiapomm ning Aitäh oli krapsti püsti. Ärkas ka perenaine, kes end samuti jalule ajas.

„Läheme“, teatas kuningas otsust, „leivakast vajab meid.“

„Kuhu me läheme?“

„Peame minema leivakasti, saiake, sa vaata!“ sõnas kuningas tõsiselt ning osutas leivakasti suunas. Nüüd nägi ka perenaine mustjat uputust, mis ähvardas kõik enda alla matta.

„Hüppame siit alla,“ pakkus kuningas ning sättis end kasti äärelle.

„Mitte nii!“ kiljus perenaine, kelle süda pidi kuninga teguviisi nähes seisma jääma. „Mõtleme kõigepealt. Sa tahad minna sinna alla tagasi?“

„Ma pean tingimata minema.“ sõnas Aitäh.

„Ise ütlesid, et nõnda sind saadetakse hukka, ütlesid, et sinna alla ei saa sa kuidagi minna.“

„Aga ma ei saa ka leivakasti hukku pealt vaadata.“

„Kuid sinu pats pidi sellega ju hakkama saama, uus kuningas olema. Nad koristavad su teelt.“ Saianaine oli tõsiselt mures. Kuningas jätkas oma rada:

„Mis mul sellest, saiake, ma pean minema leivakasti päästma!“

„Siis tulen ma kaasa.“

Nüüd oli kuningas nõutu. Tema muretses saianaise pärast. Mees üritas veenda neitut siia jääma:

„Leivakast on praegu ohtlik. Lase mul lüüa kord majja, saiake, siis tuled.“

„Ohtlik nii sulle kui mulle! Kui lähed, tulen mina kaasa! Pealegi oskad sa mind vapustavalt kaitssta.“

Nüüd ei jäänud kuningal muud üle, kui nõustuda. Ta ei saanud lasta oma rüütli au kõigutada. Mees sättis ennast uuesti hüppevalmis.

„Läheme nüüd!“

„Mitte nii!“ kiljus saianaine jälle. „Läheme parem ülevalt. Jõuame takistusteta kohale.“

Saianeiu teadis siinseid teid ja ideid paremini. Koos jalutati mööda leivakasti äärt. Jõudnud keskele, soovitas naine peatuda. Kuningas oleks müüdi teise äärde välja kõndinud. Saianeiu osutas leivapurukuhjale, mis ääre lähedal olid:

„Hüppame siit, maandume pehmele.“

Kuningas oli sedamaid nõus. Nad võtsid kätest kinni.

„Üks,“ ütles saianaine.

„Kaks,“ jätkas kuningas.

„Kolm,“ sõnas preili kindlal häälel.

„Hüppame!“ kõlas kuninga huulil kindlalt.

Nad hüppasid, käed ühendatud. Mõlemad maandusid kaelaní leivapurus. Kuningas, kes ka näljane oli, sõi ennast hunniku tipust välja. Saianeiu pidi ukerdamisega hakkama saama, tal läks kaua aega ning viimaks ta ei saanudki päris välja. Aitähí aga märgati kohe. Huvitaval kombel ei tormanudki keegi mehele kallale, nagu kuningas oli arvanud. Küll aga kostis vali lärm. Aitäh nägi kõiki õukondlasí. Nad üritasid kuninga juurde tormata, kuid ei suutnud. Taibanud, et nad kuningani ei jõua, jäid kõik järgemööda vaikseks. Aitäh kõneles:

„Tere, vennad! Mis teil juhtus, et nõnda hädas olete? Tean, et olen leivatü, väljatõrjutu, aga pidin naasma, sest maailma äärelt nägin, et olete hädas, leivapurusse uppumas. Tulin tagasi. Tulin appi. Kuidas see kõik juhtus?“ Leiburid hüüdsid läbisegi:

„Leiba sadas!“

„Me sõime.“

„Me koristasime.“

„Olime hoolikad!“

„Me kõik koristasime!“

Kuningas sekkeus: „Kes teid juhtis, vennad?“

„Pats.“ „Pats.“ „Pats.“ – Nõnda kostis mitmest suust.

„Kus Pats íse on? Vennad, mis juhtus?“

Pats seisis vaikselt teistest eemal ega teinud häälteki, ta oli väsinud. See-eest võttis sõna koorekoorija, kes ainukesena suutis liikuda.

„Austatud rüütlihärra, Pats oli valmis juhutama siin vägesid. Oma headuses lubas ta süüa leibureil nii kuus nood jaksasid. Mainisin talle, et suurleiburina peaks tema sööma põhilise osa, kuid Pats kostis selle peale: „Olen samasugune nagu meie kõik, miks peaksin sööma mina rohkem kui teised? Me oleme võrdsed.“ usun, et see ei tulnud tal laiskusest, vaid puhtast südameheadusest. Kõigest hoolimata – ta eiras reegleid.“

„Täna selgituse eest, koorekoorija, kuid vahel on reeglid rikkumiseks,“ rääkis kuningas innovaativselt. Koorekoorija silmad paisusid suureks, kui ta kuulis lause lõppu, aga ta ei kostnud sõnakestki. Aitäh jätkas: „Kus on Pats?“ Kuningas käis silmadega üle leivakasti ning märkaski suure seltskonna taga Patsi üksinda konutamas. „Pats, mis on sul endal öelda?“ päris kuningas sõbralikult selgituseks.

Kui Pats kohe ei vastanud, segas koorekoorija vahele: „Kas tead, austatud Pats, et nüüd saab ka teist leivatu?“

„Ei saa,“ vastas kuningas ise vastuseks. „Mina jään süüa, niisiis pole ka Pats leivatu. On reeglite moondumise aeg.“

Pats võttis oma jõu kokku ning lausus:

„Ei mina sest enam hooli. Mulle pole antud kuninga eluiga.“

Nüüd tajusid kõik, et Patsi ühekordsed neli sõrme ja kuus varvast on otsakorral. Kuningas kiitis suurt vaeva näinud rüütli, kes hingas viimaseid sekundeid või isegi sekundimurdosasid.

„Oled olnud tubli rüütel. Su süda oli suur ja tahe võimas, kuid jääda tuleb igapähe oma kohale. Ka minul. Ja kui kord tuleb õige ettekuulutus, saagu seatud selle järgi.“

Pats oli liigutatud. Ta naeratas. Ta oli õnnelik. Pats muutus tumedamaks ning pudenes ühekorraga kõigi silme all leivapuruks. Kogu leivakasti täis leibureid ohkas justkui ühest suus, nagu sellistel puhkudel kombeks on.

Tööga tuli edasi minna. Leivakast oli uppumas. Kuningas võttis taas juhtimise enda peale.

„Hakkame taas leivapuru hunnikuid kuhjama. Üks tuleb süüa ja teine süüa.“ Kuningas osutas jäsemetega väga täpsed asukohad. Mees vaatas leiburitele otsa, mitte keegi ei liigutanud. „Ah õigus“, meenutas Aitäh, „nüüd näitan teile, vennad, kuidas liikuda saate.“ Aitäh kummardas alla, et võtta kätega kinni oma seelikust. Suureks üllatuseks avastas ta, et tal ei olegi seelikut. See oli ka loogiline, mees oli palju energiat

kasutanud ning varudes polnud enam midagi järel. Enda kõrval nägi ta hoopis üht pead, kust tuli piiksuv hääl. Saianaine lutsutas oma juukseid. Ta ei olnud ikka veel leivapuruhunnikust välja saanud. Suurleibur ulatas käe ja saianeiu seisis Aitäh! kõrvale kõigi leiburite ette. Kuningas kasutas ära väikimispausi, mis üllatusest oli kõlama jäänud ning kõneles:

„Perenaine näitab teile, kuidas liikuda saate.“

Nüüd hakkas muidugi lärm ja protestimine naise vastu pihta, aga mitte keegi ei saanud kuigivõrd liikuda. Koorekoorija seisis jähmunult teiste kõrval ega astunud samuti üksinda ühtki liigset sammu. Kuningas jätkas kõnet:

„On aeg muutusteks. Austage naist. Tema on perenaine ning nii jääb. Pealegi aitab ta teil liikuma saada. Perenaine päästab leivakasti!“

Leiburid näisid olevat päri. Ainult koorekoorija võttis sõna:

„Kuidas päästab saianaine leivakasti? Las ta sööb esmalt meie kõigi nähes purukese leiba. Nii otsustame.“

Saianaine oli kui jalust rabatud. Tema pidi hakkama sööma leiba, mis on must ja magus ning meeli mürgitava aroomiga. Sedasama sosistas ta Aitähilegi kõrva. Mees lohutas sosinal:

„Leib on hea, leib on maitsev. Saiake, sulle hakkab meeldima.“

„Nõnda on ta sulle, aga mina olen saiaast.“

„Ja mina olen leivast.“

„Me oleme erinevad.“

„Aga sina, saiake, töid mulle ometi saia.“

„Sa ei söönud seda.“

„Ainult hiljem.“

„Kas sa söid?“ päris saianeiu pisarad silmis.

„Ma sain liikuma. Ma elan siiani. Ma neelasin alla saiapalukese, mille mulle töid, saiake.“

„Kas tõesti?“

„Jah,“ tunnistas kuningas. „Võta nüüd sinagi kübeke leiba. See teeb ainult head. Me võiksime süüa päevad läbi leiba ja saia segamini.“

Perenaine tundis hirmu, kuid võttis leivapalukese vastu. Ta tõstis toidu suule ning surus selle suhu. Sedamaid tõmbus naise naha veidi tõmmumaks. Kogu leivakast oli jähmunud. Eelkõige selle üle, et naine leiva alla neelas ning veel elama jäi. Saianeiu nukrutses oma tumeda nahavärvi üle ja kurtis: „Ma ei julge rohkem. Ma ei taha mustaks saada.“

Kuningas sosistas vastu: „Saiake, sa oled ilus, su jume on kena. Rohkem polegi praegu vaja. Hiljem toome saia, sööme seda koos. Siis oleme mõlemad valged. Enne ööd aga pugime koos leiba, siis ei näe meid pimedas mitte keegi.“

Saianeiu kõkutas naerda. Nõnda oli ta süda rahul. Ta tundis ennast taas kindlalt.

„Vennad, tervitagem kõik meie uut perenaist,“ õhutas kuningas leibureid. Pealegi tahtis ta kuulda, kuidas perenaine on leivakasti vastu võetud. Leiburid vilistasid kõrvulukustavalt. See tähendas head. Aitäh noogutas saianaisele, et too õpetaks, kuidas paksud leiburid taas kõndida saavad.

„Armsad leiburid,“ pöördus saianeiu esmakordselt õukondlaskonna poole, „tõstke seelikud üles!“

Leiburid vaatasid teineteisele juhmilt otsa. Saianaine näitas naiselikult ette ning jätkas täpsustustega: „Ei ole midagi, sirutage oma pikad käed alla välja, võtke sabast kinni ja tõstke see üles.“

Leiburid tegid õpetuse järgi. Nii uskumatu, kui see neile ka ei tundunud, said nad nõnda taas liikuda.

Kuningas andis järgmise käsu:

„Nüüd, vennad, tööle! Palju on teha! Kui olete usinad, tuleb seelikukütt ja võtab seelikud ära!“

Kiiresti kerkisid kaks suurt leivapuruhunnikut nagu vanasti. Ühe otsas istus Aitäh ja teise tipus seisis saianaine. Õukondlaste seelikud aina kahanesid ja kahanesid. Aitäh aga asus isukalt suurt leivapuruhunnikut vähendama ning endale uut energiavaru kasvatama. Saianaine vaatas kõigest pealt. Kuningas ütles talle:

„Söö, saiake, mis sa muretsed. Varsti tuleb öö!“

See veenis neiu, ta lõi oma heledale nahavärvile käega ning pistis paar leivapuru põske. Kui saianaine oli juba natuke aega sünnud, hakkas sadama. Taevast langes alla nii leiba kui saia ja isegi sepikut. Loomulikult eelistas saianaine nüüd saia. Ta söi nii palju kui jaksas.

Ettekuulutus oli täitunud ja muutused ellu viidud. Mõne tunni pärast sibusid leivakastis ringi nii väikesed leiburid kui tillukesed perenaised. Leivakasti elu oli muutunud kirjuks. Nüüd valdas sealgi segasooline ühiskond. Isegi mõned kolmandad, sepikud, olid leivakasti sattunud. Kõik olid rahul ning õnnelikud. Saianaine ja leibur söid õnnelikult elu lõpuni.

Ruumilised luuletused

Kuupluuletus ehk ruumiline luuletus on luulevorm, kus luuletus on kantud ruumilisele kehale ning tekst ja keha moodustavad koos ühtse terviku.

Teos 1: „PEEGEL“

peegel on pilt
mis ilal
ei aegu

Teos 2: „KURADI TOSIN“

Ta lööb üks
Ta lööb kaks
Ta lööb kolm
Ta lööb neli
Ta lööb viis
Ta lööb kuus
Ta lööb seitse
Ta lööb kaheksa
Ta lööb üheksa
Ta lööb kümme
Ta lööb üksteist
Ta lööb tosin
Ta lööb kuradit

Teos 3: „KASELEHEPOTT“

vantrasüripised
kaselehed kullakad
langevad meepotti
kuí loovuse liblikad.

Teos 4: PASTAPLIATSID

Tegemist on kolme erineva luuletusega, mis on esitatud sama figuuri kasutades.

Esimene:

Hoia! Lohisev värvisaba viib lõpuni,
Hoia! Kuid halastamata tee näib otsata,
Hoia! Kui arvad, et rühkida võin abita,
Hoia! Ainult mina pääseda saan eluga.

Teine:

Ei või kajada kuldkõla
ei saa paista hõbesõna
mässitud on pronks.

Kolmas:

kuí olen teadja, teadjaks ma saan.
kuí olen tegija, tegijaks ma jään.
kuí olen võitja, võitjaks ma võin.
Elus kuí olen olija, olijaks ma olen.

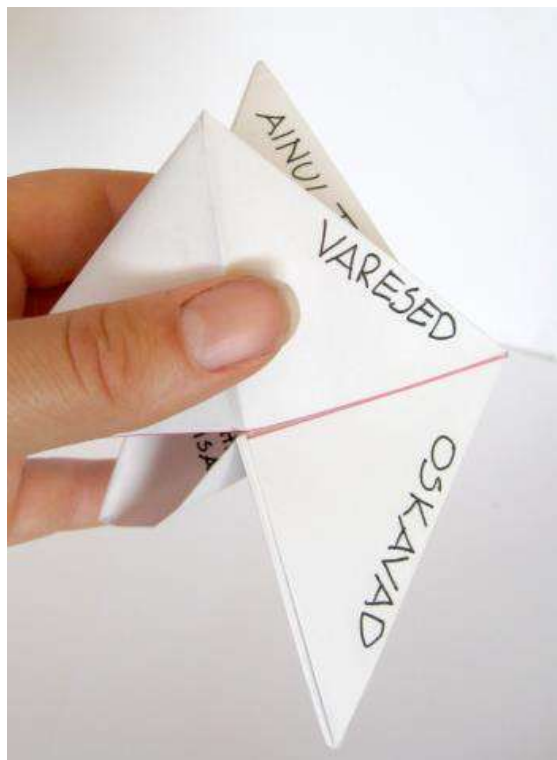
Teos 5: „FANT(A)ASIA“

Fantal ja suurt vahet fantaasia ei ole,

kas roll või maad on Aasia ei ole?

Fanta end fantaasia - nelja on seadnud, Aasia läeb,

aga ma miske see välja ei teadnud, fantaasia näeb.

Teos 6: „VARES“

Ainult
varesed
oskavad
inimesed
nühivad
nüsama

Teos 7: PALL

Pall külmal põrandal veereb,
tema maailm aina keerleb.
Millestki pall aru ei saa,
kuhu jääb taevas, kuhu maa.
Vahib aina oma radu,
võimalusi on ju sadu!
Millise valima ta peaks,
ütleksin ise, kui vaid teaks.
Pall siis valib ühe raja.
seljataha jätab maja.
Jõuab kuhugile metsa,
ring ei saa ju kaua kesta!
Kera puude vahel keksib,
kogemata ära eksib.
Ümbritsev on täitsa võõras,
eemal paistab veider põõsas.
Kera veeretab end sinna,
kuhu edasi nüüd minna?
Kuskil piilub mingi hoone,
tormab kera selle poole!
Ta maja juurde jõudnud taas,
eelmised jäljedki siin maas.
Uksest sisse pall nüüd astub,
jahe tuul veel puhub vastu.
Põrandale viskab maha,
oma ümmarguse naha.
Jube igav pallil hakkab,
vana väsimuski lakkab.
Alustab endist tegevust,
et peletada igavust.
Pall külmal põrandal veereb...

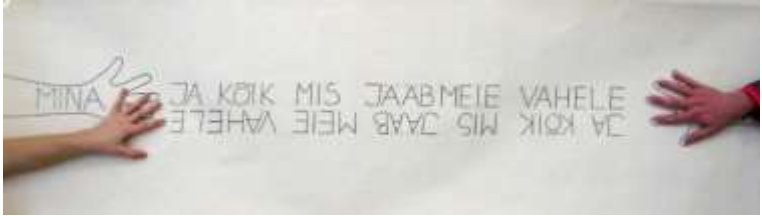
Teos 8: „KAPP“

Kappi ei minda.
Kapis olemisest ei räägita.
Kapist tullakse välja

Teos 9: „MINA JA MINA“

MINA
ja kõik mis jääb meie vahele
MINA
ja kõik mis jääb meie vahele

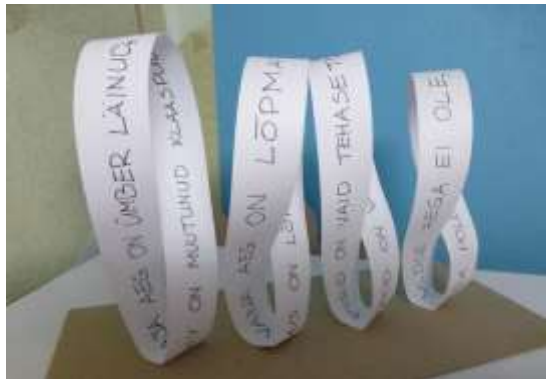

Teos 10: „SAI“

ma hoian kinni

Teos 11: „∞“

BRENDA TARN

11-III Luulepreemia 2015

Addicted

ma joon ja suitsetan
kuid pole sõltuvuses
aga inimesed
oh kui kiirelt ma neist sõltun
päev või kaks
ma olen juba sinu
alkohol ja Marlboro touch
need on halvad harjumused
aga inimesed pole ju halvad
víst
kuid nad teevad rohkem haiget
ma jätan inimesed maha
elan koos viru valge ja kuldse marbšiga
mu maks ja kopsud on küll läbi
aga vähemalt ei vala ma teiste pärast pisaraid
ainult enda pärast
ja võibolla ka raha pärast
mida mu uued sõbrad mult röövivad

Elu on seiklus

võilille põllul
naerame
võililli pole veel
ja mendid on seljataga

nagu ütleb eesti vanasõna
kes paremini joo
joo ilma protokolliga ja pealekata
mõlemal juhul säästame raha

järgmisel õhtul naerame jälle
nõukaaegses korteris
võililli pole
aga mente pole ka

pits pitsi järel
nelja erinevat viina
pealekat pole
protokolliga mitte

suits ajab südame pahaks
wc-pott on parim sõber
enam ma ei joo
kuni järgmise korra ni

hommikuks lootsin kutti
sain hoopis umbse toa
sahara kõrbe meenutava kurgu
koos kerge peavaluga

esmaspäeval on kool
selle peale võtame
viina asemel vett
aga järgmine nädalavahetus on juba teel

Arm (astuse kalk) ulaator

ma soovin et mu kõrval oleks keegi
kellega jagada kõike minust
minu unetu id öid
minu segaseid mõtteid
minu lakkamatud naeru
minu täitmatuid unistusi
minu imelikke foobiaid

ma soovin et mu kõrval oleks keegi
kellega jagada kõike mis mul on
oma segamini voodit
oma viimast võileiba
oma wifi parooli
oma kallist suitsupakki
oma pehmet pleedi

ma soovin et mu kõrval oleks keegi
aga mul pole teda
jagamise asemel korrutan ma
oma mured kolmega
oma pahed neljaga
oma üksilduse kümnegaga
oma niigi kõrged (l)ootused lõpmatusesega

lõpuks ma murdun kõigi nende korrutiste all
suutmata ära oodata jagajat
oma jagatava kõrvale

Klaverikontsert neljale käele

sa tahtsid teada millised tundeid
tekitab minus muusika
ja siis ma mängisin sulle
kõige kauneimaid klaveripalasisid
neid samuseid
mis olid minu hinge puudutanud
ning iga klahvivajutusega
avasid ma sulle oma hinge
noot noodi haaval näitasid ma sulle
kes ma tegelikult sisimas olen
ja ma loodan
et sulle meeldis see
mida sa kuulsid ja nägid

ma tahtsin teada milliseid tundeid
tekitab muusika sinus
ja siis sa mängisid mulle
su käed libisesid kergelt üle klahvide
täites ruumi kõige lummavamate helidega
seal samas avasid sa ennast
noot noodi haaval
ja ma sain veelgi rohkem aru
kes sa oma hinges tegelikult oled
ning ma ei suuda kirjeldada
kui väga su hing mulle meeldis
ma tahtsin teada milliseid tundeid

nüüd saame koos klahve vajutada
ning luua omaenese muusikat
mis väljendab kõige paremini armastust
muusika ning üksteise vastu
kuigi olles alles alguses
tean ma et meie koostööst
sünnib üks imeline klaverikontsert
neljale käele
mida esitatakse küll klaveril
kuid on tegelikult loodud kahele südamele

ALEKSANDRA TŠOBA

1 Luulepreemia 2013

*Juusteta neiu

ma olen juba vana
ma olen juba väga vana mees
oma naisele olen ikka mees
aga lastele vanamees
ja lastelastele vanaisa

ja üks neist istub minu ees
ja küsib
et miks memm peab haiglas olema
miks ta peab siin voodis lamama

kutsun ta sülle
ja räägin kuidas memmel on üks haigus
keegi teine elab tema sees
ja teeb talle ai-ai

ja laps ei saa aru
miks
miks peaks keegi tegema teisele ai-ai

ja siis ta küsib
et miks vanaemal pole enam juukseid
ja miks vanaema pole enam suure kõhuga
ta ei julge küsida
miks vanaema pole enam paks
sest nii pole ilus
ja siis ta küsibki
et miks vanaema pole enam suure kõhuga

ja ma ütlen
et vanaema on juba vana
ja memmel on raske ilus olla
aga poiss ei arva
et vanaema oleks inetu

ta ütleb
et memm on kogu aeg ilus
nüüd on ta lihtsalt näost ära
pole enam enda nägu
see on midagi muud

ja ma räägin talle
kuidas memm oli kunagi tüdruk
neiu alles
ja kuidas me kohtusime aprilli kuus
kus kõik alles tärkas
ning lumi sulas
kõik mis kunagi oli
oli nüüd jälle uus

ja kuidas me selle neiuga vanalinnas jalutasime
igal tänaval musit tegime
kuidas vanaisa pidi pikaks ajaks ära minema
aga see neiu ikka ootas teda
kirjutas talle luuletusi ja niisama kirju
kuidas vanaisa tuli koju
ja tegi selle neiu õnnelikuks
kammis ta pikki juukseid
kuu nad vannist tulid
ja silitas ta selga
kuu neiu oli raamatute tassimisest väsimus kallal

ja kuidas nad löid kõike ilusat
oma kodu
ja tulukesi selle ümber
oma lapsi
ja armastust nende ümber
oma armastust
ja kallistusi selle ümber

poiss kuulab mind
ja ütles
et tema tahab ka sellist neiu endale
et sellised neiu on kõige paremad

küsisin siis
et millised

sellised
keda armastad ka siis
kui neil enam juukseid pole

ja seal ma istusin
veel viimased minutid oma neiu juures
ja poiss jäi ooteruumi vaatama

kuidas see sama vana mees
läks oma neiu juurde
ja proovis kammida ta juukseid
mida enam polnud

sest sellised neid on kõige paremad

Öö kukutab tumeda taeva

Öö kukutab tumeda taeva
Kuldsele päevale valusalt kaela
Päev veel püüab - ta varjud on taevas
Kuid öö, julm ja kõhetu, kustutab päeva

Öö ei tea, et ta päevale meeldib
Päev lausa jumaldab teda
Aga öö, liiga ülbe, et märgata teisi,
Vihkab, kui päev vaatab taha

Päev teab, et ööga nad kokku ei saa
Ja teab, et öö üsna ülbe
Aga uneleda meeldib tal ikka
Nii ta unistab olla öö rüpes

Öö tugev ja mehine talle näib
Ja ilus ja sügav ka
Nii ta otsib neid öö tumedaid silmi
Millesse ta saaks uppuda

See kõik ühe lõputu ringina näib
Võimatu on neil kohtuda
Ja oma pütsitavalt tugevaid tundeid
Päev peab veel varjama

hope against all hope

naljakas,
kuidas ma Olustvere rongipeatusest mööda sõites
iga kord
sind ärevalt ootama jään,
teades väga hästi,
et sa ei sõida mitte kunagi rongiga

KAROLIN ÜBNER

Luulepreemia 2014

Tule mulle järgi
vanatädi kolmerattalisel

Istun lillekorvis
tuliste mangode keskel
sosistades viipekeeles
armastusest

Kunagi lubasid
et viid mu katustele hulkuma

Miks mitte
täna
vanatädi vigasel ratsul
kapata korstnasuitsus
§ tunda end nii
tühise
väikse
armetuna
Suurte asjade keskel

mõnikord peab
Miks mitte täna?

16. omaloominguvõistluse lõpuüritus toimus 16. mai (2013) õhtul üleöö ukсед sulgunud klubi „Rubiin“ asemel hoopis Tudengiklubis, kus kohaletulnud said tänu ootamatute organisatorsetele muudatustele tekkinud boheemlaslikule meeleolule õdusalt ringis istudes pingevalt osa žürii arvamusest, kuulata noorte autorite loomingu nende endi esituses, nautida auhindu ning Arles Kanguse head muusikat.

16. OMALOOMINGUVOISTLUSE PARIMAD

Žürii koosseisus: Alvar Loog, Üllar Priks, Külliki Asu ja Liina Smolina

Laureaadid luules:

🏆 I preemia	Aleksandra Tšoba „juusteta veiu“
🏆 II preemia	Gerda Ustimenko „Öö kukutab tumeda taeva“
🏆 III preemia	Nora Raimo „Ilusad tüdrukud...“

Laureaadid proosas:

🏆	Keily Tammaru „Lahkusin linna südamest...“
🏆	Marilin Muoni „Tänavakrantside armastus“
🏆	Nora Raimo „Kentsakas kollane kolmapäev“

Kolme parimat proosa laureati pingeriita ei seatud

Korraldaja eripreemiad:

Hanna Ental, Taivo Jürjo, Liisa Andra Lohu, Erik Mikk, Brita Siimon

Korraldaja eripreemiad illustratsioonide eest:

Elli Kõiv ja Kati-Kristella Kivisild

Muutused 2012/2013

viieteistkümnne võistluse korraldamise aastaga oli seos Minni Nurme ning Salme Ekbaumiga vähenenud. Samuti sai noorte ja žüriiliikmetega suheldes selgeks, et võistluse korraldamiseks sobiks kevadine aeg paremini. Seetõttu muutsime võistluse toimumise aega (pidi toimuma sügis 2012 → toimus kevad 2013), õgendasime vanuselisi piire (gümnaasiumiealised → 15-21 aastased) ning otsustasime rõhutada Salme Ekbaumi ja Minni Nurme asemel pigem kohalike uute avastuste aspekti.

17. OMALOOMINGUVÖISTLUSE PARIMAD

Žürii koosseisus: Alvar Loog, Aleksandra Tšoba ja Liis Aedmaa

Laureaadid luules:

- 📖 Elli Kõiv „suvelõpu vihm...“, „Ma kaheti tulen“, „Väsinud värsid“
- 📖 Kaari Vilberg „hope against all hope“
- 📖 Karolin Übner „Tule mulle järgi...“

Laureaadid proosas:

- 📖 Brita Siimon
- 📖 Keily Tammaru „Elukajõuline elusöödik“, „Loike asfaldil“, „Nõnda on ilus“, „Sünnijärve“
- 📖 Nora Raimo „Time to talk“

Kolme parimat kummaski kategoorias pingritta ei seatud

Korraldaja eripreemiad:

Taivo Jürjo, Viktoriia Ly Pell, Keily Tammaru, Brenda Tarn, Marie Johanna Univer

17. omaloominguvõistluse lõpetamine Viljandi Avatud Noortetehases 8.05.2014

Muutused 2013/2014

Esimest korda võistluse ajaloos said noored laureaadid preemiaks Eesti Kultuurkapitali stipendiumi

18. OMALOOMINGUVÕISTLUSE PARIMAD

Žürii koosseisus: Alvar Loog, Margus Haav ja Reelika Agasild

Laureaadid luules

- 🏆 I preemia Elli Kõiv
- 🏆 II - III preemia Brenda Tarn
Keily Tammaru ruumilised luuletused

Laureaadid proosas

- 🏆 I preemia Elli Kõiv „Lood lohedest ja huntidest“
- 🏆 II preemia Keily Tammaru „Hiiumaa“
- 🏆 III preemia Keily Tammaru „Leivakastirüütlid“

Žürii eripreemiad:

Taivo Jürjo, Brita Siimon, Kaari Vilberg

Korraldaja eripreemiad:

Katrin Karu, Eliisa Raal

18. omaloominguvõistluse lõpetamine toimus Viljandi Linna-
raamatukogus 15.05.2015

SISUKORD

SAATEKS	1
ELLI KÕIV	3
Luulepreemia 2014	3
I proosapreemia 2015	4
I luulepreemia 2015	8
MARILIN MUONI	15
Proosapreemia 2013	15
NORA RAIMO	19
III luulepreemia 2013	19
Proosapreemia 2013	20
Proosapreemia 2014	23
BRITA SIIMON	31
Proosapreemia 2014	31
KEILY TAMMARU	32
Proosapreemia 2013	32
Proosapreemia 2014	36
II proosapreemia 2015	45
III proosapreemia 2015	49
II-III luulepreemia 2015	63
BRENDA TARN	69
II-III luulepreemia 2015	69
ALEKSANDRA TŠOBA	73
I luulepreemia 2013	73
GERDA USTIMENKO	76
II luulepreemia 2013	76
KAARI VILBERG	77
Luulepreemia 2014	77
KAROLIN ÜBNER	78
Luulepreemia 2014	78
16. OMALOOMINGUVÕISTLUSE PARIMAD	80
17. OMALOOMINGUVÕISTLUSE PARIMAD	81
18. OMALOOMINGUVÕISTLUSE PARIMAD	82